

Tero Halttunen

**Kuukausisäästäminen eri markkinatilanteissa verrattuna
kertasijoittamiseen**

Opinnäytetyö

Syksy 2013

Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalalan yksikkö

Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan liikkeenjohdon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalalan yksikkö

Koulutusohjelma: Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan liikkeenjohdon ko

Suuntautumisvaihtoehto: Liiketoiminnan kehittäminen

Tekijä: Tero Halttunen

Työn nimi: Kuukausisäästäminen eri markkinatilanteissa verrattuna kertosijoittamiseen

Ohjaaja: Jorma Imppola

Vuosi: 2013 Sivumäärä: 55 Liitteiden lukumäärä: 0

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää toimeksiantajalle kuinka sijoitetun pääoman tuotto eroaa kuukausisäästämisen ja kertosijoittamisen välillä erilaisissa markkinatilanteissa. Tämän lisäksi työn tarkoituksena oli selvittää kumpi edellä mainituista sijoittamisen menetelmistä sopii suomalaiselle kuluttajalle.

Työn teoreettisessa viitekehyksessä keskityttiin käsittelemään rahoitusmarkkinoita, kuluttajien sijoituskäyttäytymistä, eri sijoitusinstrumentteja ja lyhyesti suomalaisten kuluttajien rahoitusvarallisuutta. Rahoitusmarkkinoissa keskityttiin niiden toimintaan ja tehokkuuteen. Kuluttajien sijoituskäyttäytymisessä keskityttiin eri riskitekijöihin ja riskikäyttäytymiseen. Sijoitusinstrumenteissa käytiin läpi erilaiset sijoitusinstrumentit keskittyen rahastoihin ja osakkeisiin. Tämä teoriaosuus helpottaa johtopäätösten ymmärtämisessä.

Markkinaympäristön käsittely keskittyi eri palveluntarjoajiin sekä eri markkinatilanteisiin. Palveluntarjoajia valittiin pankeista, pankkiiriliikkeistä sekä rahastoyhtiöistä. Palveluntarjoajalla piti olla rahasto, joka oli toiminut yhtäjaksoisesti vuoden 1999 kesäkuusta vuoden 2013 kesäkuuhun. Markkinatilanteista tarkasteltiin lasku- ja nousumarkkinat.

Työstä kävi ilmi, että suomalaiselle kuluttajalle sopii erittäin hyvin kuukausisäästäminen, koska kertosijoittamisessa sijoitetaan vain kerran vuodessa, joten todennäköisyys saada rahasto-osuuksia matalista kursseista laskee pitkällä ajanjaksolla. Kuukausisäästämisellä tätä riskiä ei ole. Korkean riskinsietokyvyn omaavalle osakerahasto on paras vaihtoehto. Matalan riskinsietokyvyn omaavalle pitkällä aikavälillä hyvä vaihtoehto on yhdistelmärahasto ja lyhyellä aikavälillä korkoinstrumentti rahasto.

Toimeksiantaja voi halutessaan käyttää tämän työn tuloksia saadakseen uusia asiakkaita säästämään varallisuuttaan tuottavampiin sijoitusmenetelmiin, kuin pelkälle talletustilille.

Avainsanat: säästäminen, sijoittaminen, rahastot

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business School

Degree programme: SME Business Management

Specialisation: Business Development

Author: Tero Halttunen

Title of thesis: Monthly saving as compared to one time investment in different market conditions

Supervisor: Jorma Imppola

Year: 2013 Number of pages: 55 Number of appendices: 0

The purpose of this thesis was to find out for the client organisation, how return on investment differs between monthly saving and one time investment in different market conditions. Also the purpose was to discover which one of these two investment methods is suitable for Finnish consumer.

The theoretical frame of reference of the thesis focused on covering financial market, consumer's investment behaviour, different saving instruments and briefly Finnish consumers' financial assets. The focus in financial market was on its function and efficiency. The focus in consumers' investment behaviour was on different risk factors and risk behaviour. Different saving instruments were introduced focusing on funds and shares. This part of the theory helps in understanding the conclusions.

The market environment was covered focusing on different service providers and different market conditions. The service providers were chosen from different banks, brokeragers and fund managements. The service providers were to have a fund that had been functioning non-stop from June 1999 till June 2013. In market conditions, both downward and upward market trends were viewed.

In this thesis, it turned out that monthly saving is very suitable for Finnish consumer because in one time investment, the investment is made only once a year, so probability to get fund units from low prices declines in longer time periods. Monthly saving does not possess this kind of risk. Equity fund is the best option for someone who has high risk tolerance. Someone who has low risk tolerance, combination fund is a good choice in longer time periods and bond fund is a good choice in shorter time periods.

If the client organisation wishes, it can use the results of this thesis to attract new customers into investing their capital to more profitable investment methods than just a savings account.

Keywords: saving, investing, funds

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja kuvaluettelo	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Lähtökohta opinnäytetyölle	7
1.2 Työn tarkoitus.....	8
2 RAHOITUSMARKKINAT JA SJOITTAJAN RISKI	10
2.1 Suomalaisien kotitalouksien rahoitusvarallisuus	10
2.2 Riski	11
2.2.1 Markkinariski	12
2.2.2 Yritysriski.....	12
2.2.3 Korkoriski	13
2.3 Riskikäyttäytyminen	13
2.3.1 Riskinsietokyky	15
2.3.2 Miesten ja naisten riskikäyttäytyminen.....	16
2.4 Tuotto.....	18
2.5 Rahoitusmarkkinat	19
2.5.1 Rahoitusmarkkinoiden tehokkuus	21
2.5.2 Rahoitusmarkkinoiden tärkeimmät tehtävät	22
2.6 Erilaiset sijoittamisen ja säästämisen tuotteet.....	22
2.6.1 Talletukset ja rahamarkkinasijoitukset	23
2.6.2 Joukkolainat.....	23
2.6.3 Osakkeet.....	24
2.6.4 Sijoitusrahastot	25
3 MARKKINAYMPÄRISTÖ	29
3.1 Palveluntarjoajat.....	29
3.1.1 Pankit.....	29
3.1.2 Pankkiiriliikkeet	31

3.1.3 Rahastoyhtiöt.....	31
3.2 Markkinatilanteet.....	32
4 KUUKAUSISÄÄSTÄMINEN ERI MARKKINATILANTEISSA	
VERRATTUNA KERTASIJOKITUKSEEN	34
4.1 Alustus työhön.....	34
4.1.1 Työssä käytettävät rahastot	35
4.1.2 Laskentamenetelmä.....	36
4.2 Laskumarkkina	37
4.3 Nousumarkkina	39
4.4 Pitkäaikainen säästäminen	40
4.5 Mitä tällä työllä on saavutettavissa?	42
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	44
5.1 Työn validiteetti, reliabiliteetti ja vaikuttavuus.....	48
5.2 Jatkotutkimuksia.....	50
LÄHTEET	52

Kuvio- ja kuvaluettelo

Kuvio 1. Kotitalouksien rahoitusvarat	11
Kuvio 2. Säästäminen laskumarkkinassa.....	38
Kuvio 3. Säästäminen nousumarkkinassa.	39
Kuvio 4. Säästäminen 14 vuoden ajan.....	41
Kuvio 5. Säästäminen 13 vuoden ajan.....	42
Kuva 1. Sijoituksen tuotto	19
Kuva 2. Rahoituksen välitys.....	20

1 JOHDANTO

1.1 Lähtökohta opinnäytetyölle

Valtioiden kasvavat velkataakat, taloustilanteen epävakaus, kasvavat työttömyyslukemat. Suomalainen kuluttaja ei voi olla huomaamatta mitä Suomessa ja maailmalla tapahtuu. Moni kuluttaja on miettinyt omaa tilannettaan ja mitä mahdollista omalle taloudelle voisi tapahtua, jos haluaisi säästää asuntoa varten, jäisi työttömäksi tai sairastuisi pahasti. Rahaa pitäisi saada jollain keinolla säästettyä, mutta korkotilanne ei välttämättä anna inflaation ylittävää tuottoa talletustilillä, osakkeisiin ei uskalla sijoittaa, kun 2000 luvun pörssikurssien romahdukset ovat jo monille sijoittajille tuottanut tappioita. Eri tahot pyytävät neuvottelemaan omiin konttoreihinsa mahdollista säästösopimusta varten.

Kuitenkin on olemassa suomalaisia kuluttajia, jotka haluaisivat säästää edellä mainituista syistä, mutta eivät välttämättä tiedä mitään hyvää keinoa säästämiseen, pelkäävät riskisijoitusten tuottavan isoja tappioita tai yksinkertaisesti ei vaan aika ja taito riitä tutustumaan erilaisiin säästämisen tuotteisiin.

Tulisiko kerralla sijoittaa iso summa ja jatkaa samalla tavalla kerran vuodessa, vai kenties säästää pieniä summia joka kuukausi? Osakkeet tuottaisivat eniten, mutta ilman tietotaitoa mihin osakkeeseen sijoittaa, on tällöin tappion riski olemassa. Joku sijoittamisesta tietävä, jolla olisi aikaa tutkia sijoitettavia kohteita, voisi tuottaa voittoa, ja pienellä palkkiolla siinä voisi olla itse mukana.

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja tarjoaa erilaisia rahastoja ja muita säästämisen ja sijoittamisen muotoja suomalaisille kuluttajille. Heille olisi hyvä, jos he voisivat esitteidensä lisäksi kertoa tarkemmin kuukausisäästämisen ja kertsijoittamisen eduista ja haitoista, kuinka ne eroavat tuotoiltaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä sekä kuinka ne toimivat eri markkinatilanteissa. Tämä opinnäytetyö on lähtenyt liikkeelle tästä ajatuksesta ja tämä työ tulee vastaamaan näihin kysymyksiin.

1.2 Työn tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kuinka sijoitetun pääoman tuotto eroaa kuukausisäästämisen ja kertsijoittamisen välillä eri markkinatilanteissa. Tämän lisäksi työn tarkoituksena oli selvittää kumpi edellä mainituista sijoittamisen menetelmistä sopii suomalaiselle kuluttajalle. Työ koostuu neljästä vaiheesta, teoriaosuudesta, markkinaympäristöstä, selvitystyöstä ja johtopäätöksestä.

Teoriaosuudessa käsitellään rahoitusmarkkinoita, kuluttajien sijoituskäyttäytymistä, eri sijoitusinstrumentteja ja lyhyesti suomalaisten kuluttajien rahoitusvarallisuutta. Rahoitusmarkkina osuudessa keskityttiin rahoitusmarkkinoiden toimintaan sekä niiden tehokkuuteen. Kuluttajien sijoituskäyttäytymisessä keskityttiin tarkastelemaan säästämiseen vaikuttavia eri riskitekijöitä ja itse säästäjän omaan riskikäyttäytymiseen. Sijoitusinstrumenteissa käytiin läpi erilaiset sijoitusinstrumentit, tuoden esille kunkin hyvät ja huonot puolet, kuitenkin keskittyen työn pääosaan eli rahastoihin, kuitenkin myös painottaen osakkeita, koska osassa rahastoissa pääsijoituskohteina ovat osakkeet. Suomalaisten kuluttajien rahoitusvarallisuuden kehitystä käytiin läpi, jotta saatiin tietoa onko suomalaisilla kuluttajilla mahdollisuus siirtää tuottavampiin kohteisiin varallisuutta vai ei.

Markkinaympäristö on osuus jossa käsiteltiin eri palveluntarjoajia, jotka tarjoavat Suomessa kuluttajille säästämisen ja sijoittamisen palveluita, joko itse tai kumppaniyhtiöidensä kautta. Palveluntarjoajiksi valittiin pankkeja, yksi pankkiiriliike ja yksi rahastoyhtiö. Palveluntarjoajista kerrotaan yleiset julkisesti nähtävillä olevat tiedot ja tärkeimpänä, mitä säästämisen ja sijoittamisen tuotteita heillä on tarjota. Tämän lisäksi markkinaympäristössä käsitellään yhtä työn tärkeintä osaa, eli eri markkinatilanteita. Markkinatilanteista käydään läpi lasku- ja nousumarkkinat. Kummatkin markkinatilanteet määritellään ja sijoittamisen ajoittamista kuhunkin markkinatilanteeseen käsitellään.

Selvitystyönä oli tarkoitus selvittää kuinka kuukausisäästäminen eroaa kertsijoittamisesta eri markkinatilanteissa. Työtä varten valittiin jokaiselta palveluntarjoajalta yksi rahasto. Rahastoista neljä oli osakerahastoja, yksi

yhdistelmärahasto sekä yksi korkoinstrumentti rahasto. Osakkeet rahastoissa koostuivat pääasiassa suomalaisista osakkeista. Markkinatilanteita oli neljä. Lyhyt laskumarkkina joka alkaa korkeista kurseista, lyhyt nousumarkkina joka alkaa matalista kurseista, 14 vuoden pitkäaikainen markkinatilanne, joka alkaa matalista kurseista vuonna 1999 kesäkuussa ja päättyy vuoteen 2013 kesäkuuhun sekä toinen pitkäaikainen 13 vuoden markkinatilanne, joka alkaa korkeista kurseista vuonna 2000 kesäkuussa ja päättyy vuoteen 2013 kesäkuuhun myös. Osiossa selvitetään myös mitä kyseisellä työllä voidaan saada aikaan, olisiko siitä hyötyä toimeksiantajalle. Tämän lisäksi osiossa käsitellään työn validiteettiä, reliabiliteettiä sekä vaikuttavuutta ja miten aihetta voisi jatkaa eri jatkotutkimuksilla.

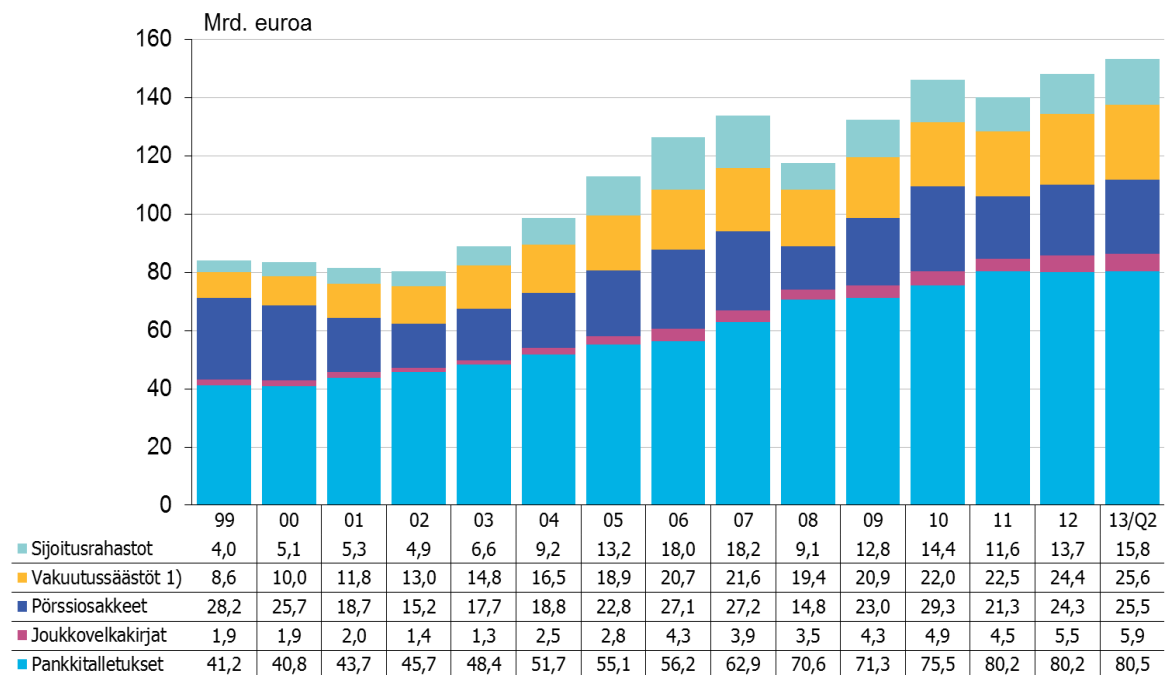
Johtopäätöksissä nämä kaikki aiemmat osiot nivottiin yhteen ja käsiteltiin kokonaisuutena. Osio selvitti kumpi sijoittamisen muoto sopii suomalaiselle kuluttajalle ja mitä rahastoja voidaan suositella riskiä kaihtaville sekä riskiä pelkäämättömille kuluttajille.

2 RAHOITUSMARKKINAT JA SIOITTAJAN RISKI

2.1 Suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarallisuus

Koska työssä keskitytään myös suomalaisiin kotitalouksiin, joissa on mahdollisia sijoittajia, on tärkeää myös tutkia kuinka suomalaiset kotitaloudet ovat käyttäneet rahoitusvarallisuuttaan viime vuosina.

Suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarallisuutta käsittelevä kuvio, joka on luettavissa alapuolella, kertoo vuoden 1999 ja vuoden 2013 (Q2) väliseltä ajalta suomalaisten rahoitusvarallisuuskehityksen. Alla oleva kuvio osoittaa erityisen hyvin, kuinka paljon suomalaisilla kotitalouksilla on rahaa pankkitalletuksina. Vuonna 1999 oli kotitalouksien rahoitusvarallisuutta sijoitusrahastoissa oli vähän verrattuna siihen, mitä niihin oli sijoitettuna vuonna 2007. Kasvua tuolla aikavälillä on yli 355 prosenttia, kun pankkitalletuksissa oleva rahoitusvarallisuus oli samalla ajanjaksolla kasvanut hieman yli 52 prosenttia. Vuosituhannen alussa ollut IT-kupla piti pörssiosakkaiden rahoitusvarallisuuden arvon paikallaan, mutta arvo on noussut sen jälkeen tasaisesti. Joukkovelkakirjojen osuus on vuosituhannen alussa on pysynyt samankaltaisena, mutta vuodesta 2004 eteenpäin on kuitenkin ollut kotitaloudet lisänneet rahoitusvarallisuuttaan joukkovelkakirjoihin yhä enemmän. Kuitenkin pankkitalletukset ovat pitäneet suosionsa kotitalouksien keskuudessa. (Finanssialan keskusliitto 2013, 2.)

1) Vakuutussäästöihin on laskettu yksityishenkilöiden ottamat säästöhenkivakuutukset ja yksilölliset eläkevakuutukset

Lähde: Tilastokeskus ja FK

*pl. noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet ja muut saamiset

Kuvio 1. Kotitalouksien rahoitusvarat
(Finanssialan keskusliitto 2013).

2.2 Riski

Riski on vaikeasti määriteltävä käsite. Se on vaikeaa säästäjille, sijoittajille ja myös ekonomisteille sanoa tarkkaa määritelmää. The American Heritage Dictionary (2013) määrittelee riskin "mahdollisuus kärsiä vahinkoa tai tappiota." Jos ostat valtion velkasitoomuksia, jotka lupaavat 5 prosentin koron ja pidät niitä kunnes ne erääntyvät, on käytännössä varmaa tienata 5 prosenttia rahallinen tuotto ennen veroja. Mahdollisuus kärsiä tappiota on niin pieni, että tässä tapauksessa riskiä ei ole nimeksikään. Jos sitten pidät jotain osaketta vuoden ajan, jolta ennakoitaan 6 prosentin osinkoa, on sillä rahallisen tuoton tienaaminen riskialttiinpää. Yhtiö voi maksaa vähemmän osinkoa tai jättää osingot kokonaan pois. Lisäksi vuoden lopussa osakkeen markkinahinta voi olla paljonkin alhaisempi, kuin silloin kun se oli ostettu. Tästä johtuen voi tulla rahallista tappiota. Taloudellinen riski on siis tuottojen varianssia tai keskihajontaa. Eli jos sijoitustuotteella on vain vähän poikkeavuutta tuotoissaan sen arveltuun keskituottoon, on tällöin kyse alhaisesta

riskistä tai ei riskistä ollenkaan. Ja taas toisaalta sijoittajan riski käsittää mahdollisuuden siitä, ettei odotettu tuotto toteudu ollenkaan ja sijoitustuotteet joita omistaa, voivat menettää arvonsa. Tällöin on siis kyse suuresta riskistä. (Malkiel B 2012, 197; The American Heritage Dictionary, [Viitattu 8.7.2013].)

2.2.1 Markkinariski

Osakesijoitusten lopullinen tuotto, verrattuna korkosijoituksiin, saadaan tietää vasta silloin, kun osakkeista on luovuttu (Lindström K & Lindström T 2011, 52). Markkinariski altistaa alleen kaikki osakkeet mitä markkinoilla on, oli toimiala mikä hyvänsä, yksikään osake ei ole turvassa, vaan kurssit voivat laskea yrityksen tuloksesta riippumatta. Tämä on mahdollista, koska taloudellinen kehitys vaikuttaa kaikkien osakkeiden kurssien kehitykseen. Markkinariskiinkin voivat vaikuttaa inflaatio-odotukset, korkotilanteen muutos, poliittinen ilmasto, yleiset suhdannenäkökohdat, verolainsäädäntö ja monet muut pieniltäkin tuntuvat muutokset tai vaihtelut, jotka vaikuttavat yrityksiin toimialoista riippumatta. Markkinariskia voidaan myös kutsua systemaattiseksi riskiksi. Yleisen kurssikehityksen aikana kuitenkin eri osakkeet käyttäytyvät erilaisella voimakkuudella, kuitenkin säilyttäen saman suunnan kuin kaikki muutkin osakkeet. (Nasdaq OMX 2011, 108.)

2.2.2 Yritysriski

Tiettyyn yritykseen kohdistuvaa riskiä kutsutaan yritysriskiksi. Yritysriski toteutuu silloin, kun yrityksen osakekurssi tietyn ajanjakson ajan kehittyy huonommin kuin vallitseva kehitys osakemarkkinoilla keskimäärin. Yritysriski on riippuvainen tietyistä tekijöistä, jotka ovat yrityksen markkina-arvon kehitykselle ominaisia. Näitä tekijöitä ovat muunmuassa kyvystä saavuttaa sekä ylläpitää kannattavuutta, tulos- ja kasvunäkymät, markkina-asema, omistusrakenne, taloudellinen asema, kannattavuus, henkilöstön kyvykkyys ja yrityksen toimitusvarmuus. Epäsystemaattinen riski on myös nimitys, jota käytetään yritysriskistä.

Pahimmassa tapauksessa sijoittaja voi menettää koko sijoituksensa, jos yritys joutuu konkurssiin. Yritysriskiä vastaan voi kuitenkin järkevällä sijoitustensa hajauttamisella suojautua. Kun sijoittaja valitsee monia eri yrityksiä, maantieteellisesti erilaisista maista ja eri toimialoilta, pienenee tällöin yritysriski huomattavasti. Erittäin hyvän hajautuksen ansiosta voi yritysriski pienentyä niin olemattomaksi, että sijoittaja karsii yritysriskin kokonaan pois riskeistään. (Lindström K & Lindström T 2011, 53; Nasdaq OMX 2011, 108.)

2.2.3 Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkotason heilahtelusta aiheutuvaa riskiä. Korkoriski mittaa velkakirjojen ja obligaatioiden arvon heilahtelua korkojen muuttuessa. Esimerkiksi joukkolainan myyntiarvon lasku aiheutuu korkotason nousulla, kun korkotason lasku toisaalta lisää arvoa. Kuitenkin korkoriskiä ei ole, mikäli sijoittaja pitää lainansa sen eräpäivään asti, jolloin hän saa sen tuoton minkä hän on laskenut saavansa etukäteen. Myös osakekurssiin korkoriski vaikuttaa oleellisesti. Kun osakeyhtiöillä olevien velkojen korot markkinakorkojen nousun takia nousevat, aiheuttaa se yhtiöiden voittomarginaalien pienenemistä, joka aiheuttaa osakekurssien laskemista. (Lindström K & Lindström T 2011, 52; LähiTapiola, [Viitattu 11.7.2013]; Nordnet, [Viitattu 12.7.2013].)

2.3 Riskikäyttäytyminen

Kotitalous voi tehdä valinnan, sijoittaako omat rahansa yritysten arvopapereihin vai pankkiin. Riskittömämpänä sijoituksena kotitalouksille on tarjolla pankkitalletus, kun taas vastakohtana ovat yrityksen arvopaperit. Arvopapereissa houkuttaa korkeampi tuotto, mutta arvopaperit ovat samalla epävarmempia kotitalouksille, kuin pankkien tarjoamat talletusmahdollisuudet. Pankilla voi olla omia sijoituksia, joiden riskiä se laskee jakamalla eli hajauttamalla sijoituksen moneen eri kohteeseen. Kotitaloudet voivat tehdä saman sijoittamalla sijoitusrahastoihin. Pankilla on kuitenkin useimpiin kotitalouksiin verrattuna parempi asiantuntijuus,

kun tarvitsee arvioida erilaisten sijoituskohteiden mahdollista tuottoa. (Pekkarinen J & Sutela P 2001, 106.)

Tämän lisäksi valtio on halunnut Suomessa kannustaa edes osittaista säästämistä takaamalla pankkitalletukset. Tämä tarkoittaa sitä, että talletussuojajärjestelmä turvaa tallettajien varat pankeissa enimmäismäärään saakka, joka tätä työtä tehdessä oli Suomessa 100 000 euroa. Talletussuojarahasto hoitaa tätä tehtävää, ja tähän suojarahastoon on kaikkien suomalaisten talletuspankkien kuuluttava. Talletussuojarahaston varoja käytetään vain maksamaan tallettajien saamiset. (Pekkarinen J & Sutela P 2001, 107; Valtionvarainministeriö, [Viitattu 8.5.2012].)

Tallettajien lisäksi myös piensijoittajien saamiset ovat turvattu korvausrahaston toimesta. Tämä on sitä varten mikäli maksukyvyttömäksi todetaan yritys, joka tarjoaa sijoituspalveluita. Kuitenkaan korvaukset eivät kata sijoittajalle arvonmuutoksesta aiheutuvia tappioita. Korvausrahaston jäseniä ovat rahastoyhtiöt, luottolaitokset jotka tarjoavat sijoituspalvelua ja sijoituspalveluyritykset. Näille yrityksille jäsenyys korvausrahastoon on pakollista. Kuitenkaan tämä vaatimus ei koske niitä sijoituspalveluyrityksiä, jotka yksinomaan tarjoaa sijoituspalveluna sijoitusneuvontaa tai toimeksiantojen välittämistä tai kaupankäynnin järjestämistä, eikä sillä ole hallinnoitavana tai hallussaan asiakasvaroja. Tätä työtä tehdessä sijoittaja on enintään oikeutettu 20 000 euron suuruiseen korvaukseen. (Valtionvarainministeriö, [Viitattu 14.5.2012].)

Riskiin suhtautuminen vaihtelee. Jos kuluttaja voisi tehdä valinnan täysin varman 200 euron tulon tai 400 euron tulon, jonka todennäköisyys sen saamiseen on puolet. Voidaan mainita kolme eri riskikäyttäytymistä, jotka ovat riskineutraalinen käyttäytyminen, riskinkaihtaja ja riskinrakastaja. Jos kuluttajalle on samantekevää minkä vaihtoehdon valitsee aiemmin mainituista tuloista, on hän tällöin riskineutraalista käyttäytyvä. Riskinkaihtajana kuluttaja valitsee varman tulon. Korkeampaa tuloa paljon parempana pitävä kuluttaja, vaikka se onkin epävarmempaa, kutsutaan riskinkaihtajaksi. (Pekkarinen J & Sutela P 2001, 107.)

Mikä on se voima, joka saa ihmiset käymään osakkeilla kauppaa tai lottoamaan? Halu vaurastua on liikkeellepanevana voimana, mutta tapa, millä

osakemarkkinoihin suhtaudutaan on vaihdellut suuresti. Yleisesti sanotaan, että ahneuden voimalla kurssit nousevat ja päinvastoin laskevat, kun ihmisiin astuu pelkoa. (Marttila J 2001, 22.)

Pankkitallettamisen suuri suosio kertoo siitä, että useimmat kuluttajat ovat riskinkaihtajia, koska halutaan säilyttää perusvarallisuus. Myös omistusasumisessa ja pitkissä työsopimuksissa on riskinkaihtamisen leima. Kuitenkin rahapelien suosio kertoo siitä, että kovin monet ovat haluavia riskeeraamaan pieniä summia rahaa silloinkin, kun todennäköisyys voittamiseen on pieni. (Pekkarinen J & Sutela P 2001, 107.)

Perusluonteeltaan varovaiset sijoittajat korostavat erittäin paljon turvallisuutta ja täten pitävät mielummin rahansa säästötilillä tai valtioiden obligaatiosijoituksissa kuin riskisillä osakemarkkinoilla. Nämä sijoittajat ovat riskinkarttajia, joten kuten aiemmin on todettu, he tyytyvät pienempään tuottoon kuin rohkeammat sijoittajat. Sijoittajat jotka ovat riskihakuisia korostavat mahdollisuuksia ja toivoa. He hyväksyvät korkeammat riskit päästäkseen paljon parempiin tuottoihin. (Marttila J 2001, 22.)

2.3.1 Riskinsietokyky

Sijoittajan/säästäjän tehtävistä ehkä se tärkein on määrittää oma riskinsietokykynsä ja samalla se on kaikista tehtävistä se vaikein. Yleiset ohjeet voivat olla hyödyllisiä, kun halutaan määritellä miten paljon rahoitusta sijoitetaan mihinkin sijoitustuotteeseen. Avainasia ei ole, että kuinka saada varat kohdennettua oikeille tuotteille, vaan se että pystytkö nukkumaan yöt rauhassa. Riskinsietokyky on tärkeä näkökohta jokaisen rahoitussuunnitelmassa ja sitä ei kukaan muu voi tehdä kenenkään toisen puolesta – vain sinä itse tiedät miten paljon riskiä siedät. (Malkiel B 2012, 374.)

Suhtautuminen riskiin on hyvin henkilökohtaista eikä riskin suhteen ole olemassa mitään kaavaa tai mittaria, joka kertoisi mikä riski on oikea (Anderson N & Tuhkanen J 2004, 34).

Kuitenkaan ei pidä mennä sekoittamaan riskinsietokykyä ja riskinottohalua keskenään, sillä ne kuitenkin eroavat toisistaan hieman. Riskinottohalu vaihtelee markkinaolojen mukaan. Kovin pitkään pörssissä kestäneen kurssinousun jälkeen sijoittajat arvioivat riskinottohalunsa paljon suuremmaksi kuin kurssilaskun aikana se sitten onkaan.

2.3.2 Miesten ja naisten riskikäyttäytyminen

On olemassa stereotyyppinen käsitys, että haluttomampia riskinottoon ovat naiset, ja miehet vastaavasti hakevat tietoisesti enemmän riskiä. Jos tämä käsitys olisi totta, se saattaisi selittää esimerkiksi miesten ja naisten palkkaeroja. Naiset jotka kaihtavat riskiä valitsisivat sen työn, jossa on ehkä hieman pienempi palkka, mutta työllisyys on turvatumpi kuin muulla alalla, joka on paremmin palkattu. (Halko M-L, Mikkola A & Ruuskanen O-P 2010, 37-38.)

Halko ym. (2010, 40) mainitsevat henkilöt Stephanie Shwiff ja Alexandra Bernasek (2001), jotka keräsivät yhdessä aineiston, jossa oli yksityiskohtaista tietoa taloudellisesta päätöksenteosta kotitalouksissa. He saivat myös tuloksen, että eläkesijoituksissaan riskiä kaihtavat enemmän naiset kuin miehet. Myös puolison riskiin suhtautuminen vaikutti naisten ja miesten päätöksentekoon eri tavalla. Miehillä riskinottoa lisäsi puolison riskinottohalukkuus. Riskinottoon halukkaiden puolisoitten miehet sijoittivat paljon suuremman osuuden omista eläkemaksuistaan riskipitoisiin sijoituksiin kuin ne miehet, joilla vastaavasti oli puoliso joka halusi ottaa vähemmän riskiä. Naisilla puolestaan riskinottoa vähensi puolison riskinottohalukkuus. Suomalaiset miehet sijoittajat enemmän osakkeisiin kuin suomalaiset naiset. Naiset sijoittavat erityisen vähän etenkin listautumisanteihin eli riskialttiiksi luettaviin yritysten osakkeisiin jotka listautuvat ensi kertaa johonkin pörssiin. Naiset myös kaihtavat erityisesti pienten yritysten omia osakkeita. (Halko ym. 2010, 40.)

Näyttää siltä, että miehet eivät kaihda riskiä sijoituspäätöksissään niin paljon kuin naiset. Naisten käyttäytyminen voi näkyä myös heidän varallisuudessaan. Mikäli naiset ovat miehiä haluttomampia riskinottoon, on myös varallisuus pienempi kuin vastaavasti miehillä, koska pienempi riski sijoituksissa tarkoittaa odotetusti pienempää tuottoa. (Halko ym. 2010, 40-41.)

Halko ym. (2010) mainitsevat tutkimuksia, joissa selviää miehille olevan paljon naisia tyypillisempää liiallinen itsevarmuus. Tutkimukseen, joka oli tehty Suomessa, osallistui sijoittajia, sijoitusneuvoja ja opiskelijoita joilla kurssi käsitteli sijoittamista. Vastaajia oli kaikenkaikkiaan 337, joista miehiä oli 60 prosenttia. Tutkimukseen osallistujia pyydettiin tekemään arvio suhtautumisesta riskiin. Tutkimuksessa käytettiin asteikkoa, jossa olivat ääripäät ”todella valmis riskinottoon” ja ”riskin karttaja”, Vastaajat arvioivat riskinottoon halukkuuttaan yleisesti ja sitten kuudessa erilaiseksi lueteltavissa tilanteissa: luottamisessa muihin ihmisiin, terveyteen koskevista asioista, ammatillisissa asioissa, urheilussa ja vapaa-ajalla, taloudellisissa asioissa ja autoa ajaessa. Naisten arviot riskinotostaan erosivat merkittävästi aiemmin mainituissa tilanteissa miehiin verrattuna. Miehet arvioivat itsensä paljon lähemmäksi riskinottajan ääripäätä, kun taas naiset arvioivat olevansa riskinkarttajan ääripäässä. Ainoastaan luottamisessa muihin ihmisiin miesten ja naisten arvioilla ei ollut merkitsevää eroa. (Halko ym. 2010, 41-42.)

Opiskelijoita ja sijoittajia pyydettiin arvioimaan myös omaa sijoitusasioiden tietämystä verrattuna muihin opiskelijoihin ja sijoittajiin asteikolla, jossa olivat ääripäät ”huomattavasti parempi” ja ”huomattavasti huonompi”. Molemmissa ryhmissä naisten jakauma arvioissa painottui ”huomattavasti huonompaan” ja miehillä vastaavasti painottui jakauma ”huomattavasti parempaan”. Kun mies- ja naisopiskelijoiden arvioita heidän tietämyksestään verrataan tenttituloksiinsa, huomiota tulee kiinnittää naisten liian pieneen itsevarmuuteen. (Halko ym. 2010, 42.)

2.4 Tuotto

Kuten riskiosiossa käytiin läpi, ilman korkeaa riskiä ei ole mahdollisuutta korkeaan tuottoon. Vähäriskiset säästämisen kohteet eivät vastaavasti tuota kovinkaan paljoa .

Sijoituksen tai säästämisen tuotot muodostuvat muunmuassa korkotuotosta, myyntivoitosta, osinkotuotosta ja osakeantien kautta tulevasta pääoman kasvusta(Nordea, [Viitattu 30.7.2013]).

Sijoituksesta tuleva tuotto ilmaisee hyvin sen, kuinka onnistunut sijoitus on suhteessa muihin säästöihin tai sijoituksiin. Koska sijoitukset yleensä ovat erisuuruisia, on prosentuaalisesti tuottojen vertailu helpompaa, kuin rahamääräisesti. (Nikkinen ym. 2002, 22.)

Esitän yllä olevasta kappaleesta esimerkin, joka todistaa sen toimivuuden. Jos haluat miettiä sijoituksesi tuottoa, niin teetkö vertailun euromääräisenä vai prosentuaalisesti? Jos sijoitat määräaikaiselle tilille vuodeksi 5 prosentin korolla 1000 euroa, niin vuoden päästä saat 50 euroa tuottoa. Samaan aikaan saat rahastostasi vuotuisen osinkotuoton itsellesi, joka on 30 euroa, toisin sanoen 20 euroa vähemmän kuin määräaikaisesta sijoituksestasi. Voisi siis ajatella, että määräaikainen päihittää reilulla erolla rahaston. Mutta kun otetaan huomioon, että olet sijoittanut tuohon kyseiseen rahastoon 1000 euron sijasta vain 300 euroa, tulee sijoituksen tuotto eri valoon. Koska Tällöin rahaston tuotto on prosentuaalisesti jopa 10 prosenttia, kuitenkin euromääräisen tuoton pysyessä alhaisempana kuin talletuksessa. Prosentuaalisesti kerrottuna, kun 10 prosentin tuottoa verrataan 5 prosentin tuottoon, kuulostaa se paljon paremmalta tuotolta, kuin 50 euron tuotto verrattuna 30 euron tuottoon.

Tämän prosenttivertailun jälkeen voidaan todeta, että jos tähän rahastoon olisi laitettu samanlainen summa, kuin laitettiin määräaikaiselle tilille, olisi myös rahallinen tuotto ollut suurempi. Tämän takia sijoituksissa on tärkeää käyttää juuri prosentuaalista tuottoa, kun vertaillaan erilaisten sijoitusten tuottoa keskenään.

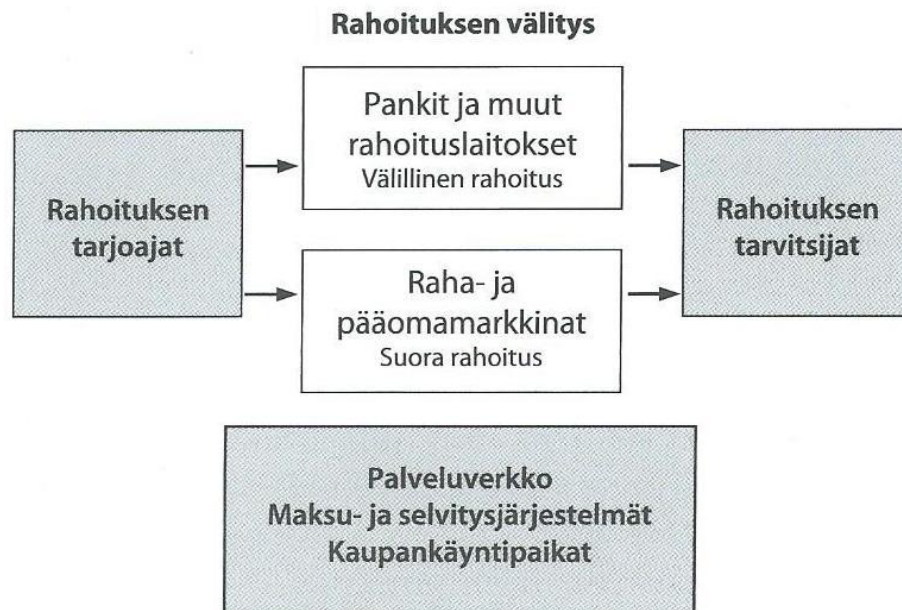
$$\text{Tuotto} = \frac{P_1 - P_0 + D}{P_0} = \frac{P_1 - P_0}{P_0} + \frac{D}{P_0} = \text{pääomatuotto} + \text{osinkotuotto}$$

Kuva 1. Sijoituksen tuotto
(Nikkinen, Rothovius, Sahlström, 2002).

Yllä olevasta kuvasta nähdään, miten tuotto muodostuu, kun kyseessä on arvopaperisijoitukset. P_1 tarkoittaa osakkeen päätöshintaa, kun P_0 tarkoittaa osakkeen aloitushintaa, eli hintaa millä osake on ostettu itselle. Pääomatuoton saa selville yllä olevalla kaavalla, eli päätöshinnasta vähennetään aloitushinta ja tämä jaetaan aloitushinnalla, jos osakkeesta on jaettu myös osinkoa, voidaan se laskea pääomatuoton lisäksi erikseen, jolloin D tarkoittaa osinkotuottoa ja se jaetaan osakkeen aloitushinnalla. (Nikkinen ym. 2002, 22.)

2.5 Rahoitusmarkkinat

Rahoitusmarkkinat jaetaan yleisesti pääoma- ja rahamarkkinoihin. Rahamarkkinoiksi sanotaan alle vuoden kestoista lainarahaa, eli toisin sanoen, kun markkinoilta tuleva pääoma on vierasta. Pääomamarkkinoihin kuuluvat puolestaan yli vuoden kestoinen lainaraha ja osakemarkkinat. (Nasdaq OMX 2011, 7.)

Kuva 2. Rahoituksen välitys
(Kontkanen 2008).

Yllä oleva kuvio kertoo, kuinka rahoitusmarkkinoilla rahoitus välittyy rahoituksen tarjoajilta rahoituksen tarvitsijoille. Rahoituksen välityksen hoitaa rahoituslaitokset sekä pääomamarkkinoilla arvopaperimarkkinaosapuolet, joihin kuuluvat investointipankit, omaisuudenhoitajat, arvopaperinvälittäjät ja rahastoyhtiöt. Näiden lisäksi julkiset ja yksityiset pääomasijoittajat sekä vakuutuslaitokset hoitavat rahoituksen välitystä. Palveluverkko, maksu- ja selvitysjärjestelmät tulevat pankkien tarjoamina, ja kaupankäyntipaikkoja on pankkien lisäksi myös arvopaperinvälitystä harjoittavat yritykset. (Finanssialan keskusliitto 2007, 6-7.)

Rahoitus välittyy tiettyjen rahoitusmarkkinoiden avulla. Rahoitus taipuu eri muotoihin, näistä osakkeet, obligaatiot ja pankkirahoitus ovat tärkeimmät. Kuitenkin yksinkertaisesti voidaan puhua vain yksistä rahoitusmarkkinoista. Tällöin rahoituksen hintana käytetään korkoa, joka yhtäaikaan sekä tasapainottaa tarjonnan että myös rahoituksen kysynnän. Koron laskiessa lisääntyy rahoituksen kysyntä. Tämä siitä syystä, että investointihankkeet ovat sitä kannattavampia mitä halvempaa on rahoitus. Toisaalta koron noustessa lisääntyy rahoituksen tarjonta,

sillä koron nousu merkitsee parempaa tuottoa, kun kyse on lainarahasta. (Pekkarinen J & Sutela P 2001, 105.)

2.5.1 Rahoitusmarkkinoiden tehokkuus

Rahoitusmarkkinoiden tehokkuudella yleensä tarkoitetaan sitä, että huolimatta siitä, ostaatko osakkeen, auton taikka asunnon, on maksamasi hinta sama kuin näistä realisoituva arvo. Seuraavaa kutsutaan myös nimellä tehokkaiden markkinoiden hypoteesiksi (Nikkinen J, Rothovius T & Sahlström P 2002, 80). Kaikki relevantti ja julkinen tieto heijastuu välittömästi osakkeiden hintoihin, mikä johtuu siitä että, sijoittajia on paljon ja kaikkien saatavilla on julkista tietoa tuossa tuokiossa. Osakkeiden tuotot siis tehokkailla markkinoilla seuraavat satunnaiskulkua. Osakkeen hinnan muutos eli eilinen tuotto ei kerro yhtään mitään tämänpäiväisestä osakkeen tuotosta, kun puhe on tehokkaista markkinoista. (Puttonen V 2001, 96.)

Tämä johtuu siitä, että osakkeen hinta muuttuu vain uuden informaation tullessa markkinoille ja uusi informaatio on jo määritelmänsä mukaan ennustamatonta, muutenhan se ei olisi uutta (Puttonen V 2001, 96).

Syyt miksi rahoitusmarkkinat ovat tehokkaat; valtava määrä toimijoita, rahoituspäätösten helppo peruminen ja matkiminen ja informaation helppo ja laaja saatavuus (Puttonen V 2001, 96-97).

Kansantalouden kannalta tärkeätä on, että pääomat suuntautuvat niihin rahoituskohteisiin, missä on niistä eniten hyötyä. Täten voidaan sanoa, että investointeihin käytettyjen pääomien tulisi suuntautua yrityksille, joilla investointikohteet ovat kaikista lupaavimmat. Tämä onnistuu, jos rahoitusmarkkinat toimivat allokaatiivisen tehokkaasti. Jotta markkinat toimisivat allokaatiivisen tehokkaasti, täytyy markkinoiden olla ulkoisesti ja sisäisesti tehokkaat. Sisäisellä tehokkuudella tarkoitetaan sitä, että kaikkien välittäjien kesken esiintyy tarpeeksi kilpailua, joka edesauttaa pitämään transaktiokustannukset alhaisina ja kaupat toteutuvat välittömästi. Vastaavasti

ulkoisen tehokkuus edesauttaa nopeaa informaatiota ja se on laajalti kaikkien markkinaosapuolten tiedossa, tällöin arvopapereiden hinnat mukautuvat heti ja oikein tuoreeseen informaatioon siten, että arvopapereiden arvo vastaa niiden oikeaa hintaa. (Nikkinen ym. 2002, 80.)

2.5.2 Rahoitusmarkkinoiden tärkeimmät tehtävät

Pääasiallinen tehtävä rahoitusmarkkinoilla on välittää ylijäämäisiltä toimijoilta rahoitusta alijäämäisille toimijoille. Rahoitus voi siirtyä alijäämäsektorille ylijäämäsektorilta, joko pankkien tai arvopaperimarkkinoiden kautta. Pankeilla on olennaisia tehtäviä, kuten kotitalouksien luotottaminen ja maksuliikenteen hoitaminen. Niin kotitaloudet, yritykset kuin julkinen valtakin ovat joko luotonottajia tai nettoluotonantajia. Yritykset muodostavat yhdessä perinteisen rahoitusaliijäämäsektorin, jonka tulot eivät investointeihin riitä. Suomessa yleensä rahoitusta ovat yritykset saaneet joko ulkomailta, valtiolta ja kotitalouksilta. 1990-luvun laman myötä tilanne muuttui. Kotitaloudet ja yritykset joutuivat yhdessä rahoittamaan alijäämää, joka oli syntynyt julkiselta sektorilta. (Pekkarinen J & Sutela P 2001, 104-106; Valtionvarainministeriö, [Viitattu 14.5.2012].)

2.6 Erilaiset sijoittamisen ja säästämisen tuotteet

Kyseisessä osiossa käydään katsauksena läpi Suomessa helposti saatavilla olevat sijoittamisen ja säästämisen tuotteet. Mihinkään ei tarvitse sijoittaa suuria summia rahaa, eikä tarvitse olla asiakas Suomen rajojen ulkopuolella ja myös kieli ei saa olla esteenä, eli kaikki esitteet mitä on tuotteista saatavilla täytyy saada joko suomeksi tai ruotsiksi, mutta lieviä poikkeuksia englannin kielelle annetaan.

2.6.1 Talletukset ja rahamarkkinasijoitukset

Talletukset ja rahamarkkinasijoitukset ovat säästäjän näkökulmasta lähes riskittömiä. Talletukset ovat useinmiten pankkitalletuksia määräaikaisille tileille tai tavanomaisille käyttelytileille. Käyttelytileiltä voidaan nostaa milloin tahansa rahaa ja toisaalta määräaikaistileiltä rahaa saa pois vasta määräajan päätyttyä. Halutessaan määräaikaistalletuksen voi purkaa ennen kuin sen määräaika päättyy, tosin tällöin yleensä joutuu maksamaan kulut, jotka aiheutuvat talletuksen purkamisesta, tällöin yleensä menettää talletuksen hyödyn, eli koron kokonaan. Sijoituksia lyhyeen korkoon sanotaan rahamarkkinasijoituksiksi. Nämä ovat joukkolainoja, joiden maturiteetti eli juoksuaika on lyhyt, useasti kolme kuukautta maksimissaan, kuitenkin yleensä tätä vähemmän. Käytännössä rahamarkkinasijoituksiin piensijoittaja voi sijoittaa sijoitusrahastojen kautta, tällöin kyseessä on välillinen sijoitus. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 96.)

2.6.2 Joukkolainat

Joukkolainat eli joukkovelkakirjalainat ovat yhteisöjen tai yritysten liikkeelle laskemia omia velkakirjoja, joiden maturiteetti on useinmiten vuoden verran tai enemmän. Joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlaskija päättää sen, kuinka isolla todennäköisyydellä sijoittaja saa ennalta sovitut korko- ja pääomamaksut sovitussa aikataulussa. Joukkolainat jotka ovat liikkeelle laskettuja valtion toimesta, koetaan yleensä riskittömiksi takaisinmaksun suhteen. Muilta liikkeellelaskijoilta vaaditaan paljon korkeampaa tuottoa, koska takaisinmaksu ei ole aina täysin varmaa, toisin kuin valtiolla. Liikkeeseenlaskijoina toimivat valtion lisäksi myös: kuntayhteisöt ja kunnat, yritykset ja pankit. (Kallunki ym. 2007, 98-99.)

Joukkolainan tuottovaatimukseen liikkeellelaskijan lisäksi vaikuttaa lainan asema oikeudellisesti, eli takaisinmaksun etuoikeusjärjestys mahdollisessa liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyystilanteessa. Joukkolainat luokitellaan nykyisin etuoikeusjärjestyksen suhteen siten, että obligaatiolainat ovat ensimmäisenä, jonka jälkeen joukkovelkakirjalainat ja jota seuraavat debentuurit ja

viimeisenä pääomalainat. Joukkolainoja voi sijoittaja ostaa niiden liikkeellelaskijalta joukkolainaemissiossa. Tällöin joukkolainan liikkeellelaskija tarjoaa sijoittajien merkittäväksi velkakirjoja, jotka antavat oikeuden joukkolainaan. Myös jälkimarkkinoilta voi ostaa joukkolainoja toisilta sijoittajilta. (Kallunki ym. 2007, 99.)

2.6.3 Osakkeet

Osake on omistusosuus osakeyhtiössä. Osakepääoma tulee osakkeista, jotka osakeyhtiö on liikkeellelaskenut osakeannissa. Sijoittaja joka on ostanut osakkeita omistaa osuuden osakeyhtiöstä, joka on samansuuruinen kuin hänen itsensä omistamiensa osakkeiden osuus yhtiön koko osakepääomasta. (Kallunki ym. 2007, 102.)

Osakeyhtiöllä voi yhtäaikaan olla monia erilaisia osakesarjoja. Näillä osakesarjoilla on toisistaan eroavat oikeudet, ja osakesarjojen markkinahinnat voivat siksi poiketa toisistaan. Osakesarjoja erotellaan toisistaan erilaisin tunnuksin, numeroin tai kirjaimin. (Kallunki ym. 2007, 102.)

Stora Enso Oyj:llä on kaksi osakesarjaa: Stora Enso A ja Stora Enso R. A-osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni osaketta kohti ja R-osakkeella on yksi ääni kymmentä osaketta kohti. Oikeus osinkoon on sama kummallakin sarjalla. (Nasdaq OMX 2011, 18.)

Osakkeenomistajan oikeudet jaetaan päätösvaltaan ja taloudellisiin oikeuksiin. Osakkeenomistaja käyttää päätösvaltaa yhtiön asioita käsiteltävässä yhtiökokouksessa. Taloudellinen oikeus antaa etuoikeuden merkitä osakeanneissa uusia yhtiön osakkeita ja oikeuden yhtiön osinkoon. (Kallunki ym. 2007, 103.)

Kaupankäynti osakepörsseissä eli osakkeiden jälkimarkkinat luo noteeratuille osakkeille paikan helppoihin omistusmuutoksiin, koska kaupankäynnin avulla sijoittajat voivat myydä ja ostaa osakkeita milloin vaan. Suomessa arvopaperikauppaa harjoittavia pörssijä on yksi, Helsingin Pörssi. Ruotsalainen osakeyhtiö OMX omistaa Helsingin Pörssin. Osakemarkkinoilla sijoittajat voivat

keskenään käydä kauppaa yritysten osakkeilla jotka on listattu pörssiin. Osakemarkkinat mahdollistavat sijoituksesta likvidin, toisin sanoen sijoittaja pystyy vaihtamaan osakesijoituksensa rahaksi myymällä sijoituksensa osakemarkkinoilla muille sijoittajille.(Kallunki ym. 2007, 103.)

Helsingin Pörssissä kaupankäynti toimii elektronisesti, ja eri välittäjien saamat toimeksiannot täsmäytetään pörssissä automaattisesti. Sijoittajalle kaupankäynnin tärkein osio on jatkuva kaupankäynti, jossa suurinosa kaupoista täsmäytetään ja tallennetaan. Tällöin osakkeiden hinnat muuttuvat jatkuvasti, ja kaupankäyntijärjestelmä toteuttaa kauppvoja vertaamalla myynti- ja ostotarjouksia automaattisesti. Kuitenkin välittäjät voivat tehdä kauppvoja myös niin sanotuissa jälkipörssissä. Silloin pitää kuitenkin rajata toteutuvien kauppvojen hintaa spreadin avulla, eli toisin sanoen jatkuvan kaupankäynnin jälkeen myynti- ja ostotarjousten ero.(Kallunki ym. 2007, 114-116.)

Sijoittaja voi saada informaatiota päivän aikana tehdyistä kaupoista esimerkiksi maksullisista tai ilmaisista Internetpalveluista, tulevan päivän sanomalehdissä pörssilistasta ja Teksti-Tv:stä. Reaaliaikaisesti pörssitietoja seuraavat lähinnä sijoitusalan ammattilaiset. Reaaliaikaista pörssitietoa tarjoavat muunmuassa Internet-palvelut, kurssitiedot jotka saadaan pankkien päätepalveluista sekä Kauppalehden, Startelin, Bloombergin, Helsingin Pörssin ja Reutersin tarjoamat informaatiopalvelut.(Kallunki ym. 2007, 115.)

2.6.4 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastoksi kutsutaan sellaista rahastoa, joka sijoittaa erilaisiin arvopapereihin, ja sen omistavat sijoittajat jotka ovat ostaneet rahasto-osuuksia. Sijoitusrahastoilla on omat vahvistetut sijoituspolitiikkansa, jonka mukaan rahasto sitten sijoittaa osakkeisiin, rahamarkkinainstrumentteihin, käteiseen rahaan, muihin arvopapereihin tai joukkolainoihin. Sijoitusrahaston rahastopääoma muuttuu sen mukaan, kuinka sijoittajat myyvät ja ostavat rahasto-osuuksia ja miten muuttuvat sijoituskohteiden arvot. Rahastoyhtiön hoitaessa käytännön

taloushallinto-, salkunhallinta- ja muita vastaavanlaisia tehtäviä, eriytyy samalla itse sijoitusrahasto rahastoyhtiöstä erilleen. Sijoitusrahaston omistajat ottavat osaa rahastoyhtiön hallintoon osallistumalla tilintarkastajien ja hallituksen jäsenten valintaan.(Kallunki ym. 2007, 131-132.)

Edellisessä kappaleessa mainittu sijoitusrahaston oma vahvistettu sijoituspolitiikka tarkoittaa sitä, että sijoitusrahasto sijoittaa sijoittajien eli merkitsijöiltä saadut rahat rahasto-osuuksiin(Kallunki ym. 2007, 132).

Sijoitusrahastoista on monesti valittavana kasvu- ja tuotto-osuudet. Kasvuosuuden omistajien tuotto muodostuu rahasto-osuuden myynnistä, sillä rahastolle tuleva tuotto, kuten esimerkiksi osingot lisätään suoraan rahasto-osuuteen. Vastaavasti tuotto-osuuteen sijoittajalle rahasto jakaa tuotot ulos voitollisina vuosina.(Kallunki ym. 2007, 136.)

Rahastot voidaan luokitella sijoituspolitiikan mukaan esimerkiksi seuraavasti: 1. Korkorahastot –lyhyen koron rahastot –keskipitkän koron rahastot –pitkän koron rahastot –korkean riskin yrityslainarahastot 2. yhdistelmärahastot 3. osakerahastot 4. erikoisrahastot –absoluuttisen tuoton rahastot –pääomasuojatut rahastot –indeksirahastot –rahastojen rahastot –vipurahastot –eettiset rahastot.(Kallunki ym. 2007, 132-133.)

Korkorahastot sijoittavat joukkovelkakirjalainoihin, jotka ovat julkisyhteisöt ja yritykset laskeneet liikkelle. Korkorahastojen sijoituspolitiikoiden suurimmat erot löytyvät joukkolainojen laina-ajan eli maturiteetin eroissa. Lyhyeen korkoon keskittyvät rahastot sijoittavat hyvin lyhyen maturiteetin omaaviin joukkolainoihin, ajan voi laskea ihan muutamina kuukausina. Maturiteetiltaan parin vuoden lainoihin sijoittaa keskipitkään korkoon keskittyneet rahastot. Useiden vuosien maturiteetin omaavat lainat ovat pitkään korkoon keskittyneitä rahastoja. Rahaston lainojen maturiteetin pituus nostaa riskiä sitä mukaan, kun korkoajan pituus kasvaa. Piensijoittajalle ainoa mahdollisuus sijoittaa korkoihin likvidisti ovat juurikin korkorahastot.(Kallunki ym. 2007, 133.)

Yhdistelmärahastot sijoittavat joukkolainoihin sekä osakkeisiin, joten näiltä rahastoilta odotetaan suurempaa tuottoa kuin korkorahastolta kuitenkin suuremmalla riskillä varustettuna. Eri yhdistelmärahastoissa osakkeiden ja

joukkolainojen painotukset eroavat toisistaan. Tämä vaikuttaa suoraan tuotto-odotukseen ja riskiin.(Kallunki ym. 2007, 134.)

Osakerahastot sijoittavat osakkeisiin, joten tuotto-odotus ja samalla riski kasvavat erittäin suureksi, kun jos verrataan yhdistelmä- tai korkorahastoihin. Sijoituspolitiikoissa on osakerahastojen kesken suuria eroja. Osakerahastoista jotkut keskittyvät sijoituksissaan pelkästään osakkeisiin jotka on listattu Suomessa, kun toinen osakerahasto voi keskittyä ulkomaisiin osakkeisiin kuten esimerkiksi Aasiaan, Eurooppaan, tiettyyn maahan tai raha-alueelle kuten euro- ja dollarialueelle. Osakerahaston sijoituspolitiikka keskittyy joissain tapauksissa sijoittamaan toimialoittain eri yritysten osakkeisiin tai jollain erilaisilla kriteereillä sijoitettuihin osakkeisiin. Kriteereinä tällöin toimivat muun muassa yritysten ympäristöpolitiikka tai vaikkapa yritysten koko.(Kallunki ym. 2007, 134.) Lindström K (2005, 215) mainitsee myös osakerahastojen mahdollisuudesta erikoistua kasvu- tai arvo-osakkeisiin, maailman tunnetuimpiin brändeihin sekä erikoisimpana osakerahastot joiden sijoituspolitiikka keskittyy osakkeiden valintaan ainoastaan niiden kurssikehitysten mukaan.

Erikoisrahastot eroavat edellä mainituista rahastotyypeistä hieman, eikä niitä voida luokitella edellä mainittuihin ja täten erikoisrahastoja käsitellään erillään. Absoluuttiseen tuottoon keskittyvissä rahastoissa pyritään aina myönteiseen pääoman tuottoon. Täysin varmaa vuotuinen tuotto ei kuitenkaan ole, mutta sijoituspolitiikan tavoitteena absoluuttisen tuoton rahastoissa on mahdollisimman vakaa tuotto mahdollisimman vähäisellä riskillä. Poikkeavuutta ei pääomasuojattujen rahastoilta löydy, kun verrataan absoluuttiseen tuottoon keskittyviin rahastoihin, ainoastaan erot löytyvät sijoituspolitiikoista.(Kallunki ym. 2007, 135.)

Indeksirahastoilla on pienemmät kaupankäyntipalkkiot kuin suurimmalla osalla muilla rahastoista. Tämän mahdollistaa indeksirahastoiden hyväksi niiden niin sanottu mekaaninen sijoituspolitiikka, joka ei edellytä markkinoiden seuraamista aktiivisesti, joten kulut jäävät tällöin myös pieniksi. Indeksirahastot seuraavat tiettyä indeksin rakennetta, joka on valittu sijoituspolitiikan mukaan. Tällöin

indeksirahaston tuotto on sama kuin kohdeindeksissä. Toisten hallinoimiin rahasto-osuuksiin sijoittavat rahastojen rahastot.(Kallunki ym. 2007, 135.)

Vipurahastot pyrkivät parempaan tuottoon kuin osakerahastot, käyttämällä vipuvaikutuksena johdannaisia. Osakeriski kasvaa muita rahastoja suuremmiksi ja vipurahastoissa se voikin olla jopa ylittää normaalin osakeriskin eli sata prosenttia. Johdannaisia toisaalta voidaan käyttää vipurahastojen salkun suojaamiseen.(Kallunki ym. 2007, 135.)

Suomeen syntyi sijoitusrahastot mahdollistava laki vuonna 1987. Ala pääsi käyntiin oikeastaan vasta laman jälkeen 1990-luvun puolivälissä, ja tällä vuosikymmenellä suosio suorastaan räjähti.(Puttonen V & Repo E, 2006, 7.)

3 MARKKINAYMPÄRISTÖ

Opinnäytetyön suurena osana on markkinat ja erityisesti Suomen markkinat, joihin keskityn opinnäytetyössäni. Jotta voin edetä itse aiheeseen, tarvitsee minun tutkailla Suomen markkinoilla toimivia palveluntarjoajia, jotka tarjoavat suomalaisille säästäjille ja sijoittajille mahdollisuuden pistää heidän rahansa niin sanotusti töihin ja tuottaa heille käyttelytiliä parempaa tuottoa, sekä näiden palveluntarjoajien erilaiset sijoittamisen ja säästämisen tuotteensa. Tämän lisäksi käyn läpi kaksi erilaista markkinatilannetta; nousumarkkinan sekä laskumarkkinan.

3.1 Palveluntarjoajat

Palveluntarjoajissa keskitytään perinteisiin pankkeihin, pankkiiriliikkeisiin, välityspalveluja tarjoaviin yhtiöihin ja rahastoyhtiöihin. Tämän lisäksi jokaiselta yhtiöltä otetaan muutamia sijoittamisen ja säästämisen tuotteita, joihin pystyy laittamaan rahaa joka hetki, päivittäin, kuukausittain tai kerran vuodessa.

3.1.1 Pankit

Aktia Pankki Oyj kuuluu Aktia-konserniin, joka tarjoaa asiakkailleen varainhoito-, pankki-, kiinteistönvälitys- ja vakuutuspalveluja. Maantieteellisesti Aktian konttorit jakaantuvat sisämaan kasvukeskukset, pääkaupunkiseutu ja Suomen rannikko. Aktia-konserniin kuuluu noin 350 000 asiakasta, jotka saavat palvelua noin 60 konttorista sekä puhelin- ja internetkanavista.(Aktia, Tietoa konsernista, [Viitattu 21.08.2013].)

Aktia tarjoaa erilaisia säästämisen ja sijoittamisen kohteita. Palveluina ovat suorat osakesijoitukset verkkopankin kautta, sijoitustalletukset määräaikaiselle tilille, joukkovelkakirjalainat sekä Aktian ja sen yhteistyökumppaneiden rahastot.(Aktia, Säästäminen ja sijoittaminen, [Viitattu 21.08.2013].)

Nordea Pankki Suomi Oyj kuuluu Nordean konserniin, joka on suurin Pohjois-Euroopan finanssipalvelukonserni. Konserni tarjoaa asiakkailleen varainhoito-, pankki- ja vakuutuspalveluja. Nordea konsernilla on yhteensä yli 10 miljoonaa henkilöasiakasta, jotka saavat palvelua noin 1000 konttorista sekä puhelinkanavista ja verkkopankista.(Nordea, Avaintietoja ja –lukuja, [Viitattu 22.08.2013];Nordea, Henkilöasiakkaat, [Viitattu 22.08.2013].)

Nordea tarjoaa erilaisia säästämisen ja sijoittamisen kohteita. Palveluina ovat suorat osakesijoitukset verkkopankin kautta, sijoitustalletukset määräaikaiselle tilille, joukkovelkakirjalainat sekä Nordean omat rahastot.(Nordea, henkilöasiakkaat: Säästöt, [Viitattu 23.08.2013].)

Suomen finanssiryhmistä kaikkein suurin on OP-Pohjola-ryhmä. Finanssiryhmä tarjoaa asiakkailleen vakuutus-, varainhoito- ja pankkipalveluja. OP-Pohjolaan kuuluu itsenäisiä osuuspankkeja noin 200 ja OP-Pohjola osuuskunta lähi- ja tytäryhteisöineen.(OP-Pohjola-ryhmä, OP-Pohjola-ryhmä, [Viitattu 26.08.2013].)

OP-Pohjola-ryhmä tarjoaa erilaisia säästämisen ja sijoittamisen kohteita. Palveluina tarjotaan suorat osakesijoitukset verkkopankin kautta, sijoitustalletukset määräaikaiselle tilille, joukkovelkakirjalainat sekä OP-Pohjola-ryhmän omat rahastot.(OP-Pohjola-ryhmä, Säästöt ja sijoitukset, [Viitattu 26.08.2013].)

S-ryhmään olennaisesti kuuluva S-Pankki on osa osuustoiminnallista yritysryhmää, joka on keskittynyt kaupanalalle. S-Pankki tarjoaa asiakkailleen varainhoito- ja pankkipalveluja. S-Pankilla on asiakkaita yli 2,5 miljoonaa asiakasta.(S-Pankki, S-Pankki lyhyesti, [Viitattu 26.08.2013]; S-Pankki, S-ryhmä, [Viitattu 26.08.2013].)

S-Pankki tarjoaa joitakin sijoittamisen ja säästämisen kohteita. Palveluina tarjotaan sijoitustalletuksia määräaikaiselle tilille sekä kumppaniyhtiön FIM:n tarjoamia rahastoja.(S-Pankki, S-Pankin tuotteet ja palvelut, [Viitattu 26.08.2013]; S-Pankki, rahastot, [Viitattu 26.08.2013].)

3.1.2 Pankkiiriliikkeet

Alexandria Pankkiiriliike Oyj on yksi suurimmista Suomessa toimivista sijoituspalveluyhtiöistä. Alexandria tarjoaa asiakkailleensa varainhoitopalveluja sekä sijoittamisen ja säästämisen palveluja 20 paikkakunnalla. Sijoitusalan ammattilaisia Alexandrialla työskentelee yli 230, jotka palvelevat 55 000 asiakasta.(Alexandria, Tietoa Alexandriasta, [Viitattu 29.08.2013].)

Alexandria tarjoaa erilaisia sijoittamisen ja säästämisen tuotteita. Asiakkaille tarjotaan esimerkiksi monia erilaisia rahastoja, joukkovelkakirjalainoja sekä lukuisia sijoitus- ja säästövakuutuksia.(Alexandria, Mihin sijoittaa?, [Viitattu 29.08.2013].) Alexandria on pystynyt tarjoamaan lukuisia sijoittamisen ja säästämisen palveluja monien yhteistyökumppaniensa ansiosta, kuten SEB:n, ja Alexandria Pankkiiriliike toimiikin Mandatum Lifen, Lombard International Insurance S.A:n ja Generali PanEuropen asiamiehenä(Alexandria, Yhteistyökumppanit, [Viitattu 29.08.2013]).

3.1.3 Rahastoyhtiöt

Suomalainen varainhoitoyhtiö Seligson & CO Oyj sekä Seligson & CO Rahastoyhtiö Oyj tarjoavat asiakkailleensa varainhoitopalveluja ja säästämisen ja sijoittamisen palveluja(Seligson & CO, Yritys, [Viitattu 02.09.2013]).

Seligson & CO tarjoaa monia erilaisia rahastoja asiakkailleen, jotka haluavat joko säästää tai sijoittaa rahojaan. Seligson & CO:lla on passiivisia osakerahastoja, mutta myös aktiivisesti hoidettuja osakerahastoja sekä korkorahastoja.(Seligson & CO, Rahastot, [Viitattu 02.09.2013].)

3.2 Markkinatilanteet

Markkinatilanteista puhuttaessa käytetään yleensä kahta nimitystä. Nousumarkkinoista puhuttaessa yleensä käytetään ilmaisua bull market eli toisin sanoen härkämarkkinat ja laskumarkkinoista vastaavasti käytetään nimitystä bear market eli niin sanotut karhumarkkinat(Lindström K 2005, 122). On olemassa monia erilaisia määritelmiä, milloin on käynnissä mikäkin markkinatilanne. Puttonen V (2001, 149) kertoo yhden määritelmän, jonka mukaan karhu- tai härkämarkkinoista voidaan puhua, kun kurssit ovat laskeneet tai nousseet 20 prosenttia kahden kuukauden ajanjaksolla.

Nousumarkkinoille tyypillistä on historiallisen korkeat kurssit, keskimääräistä alhaisemmat osinkotuotot ja keskimääräistä korkeammat P/B- ja P/E-luvut. Tällöin myös pörssilistautumisia on erittäin paljon ja osinkotuottojen ja joukkolainojen korkojen ero on normaalia suurempi. Laskumarkkinat ovat nousumarkkinoiden täydellinen peilikuva.(Lindström K 2005, 122-123.)

Laskumarkkinoille erityisen tyypillistä on poikkeuksellisen alhainen pörssin kurssitaso, taloutta on yritetty elvyttää korkotasoa laskemalla, pitkään kestänyt matalasuhdanne ja markkinoilla vallitsee pohjaton pessimismi(Lindström K & Lindström T 2011, 205).

Koska siis tuotot vaihtelevat suuresti riippuen siitä kummassa markkinatilanteessa milläkin hetkellä ollaan, olisi tuottojen maksimoimiseksi siis tärkeää tietää milloin mahdollinen käännekohta markkinatilanteiden välillä tapahtuu. Oletettavasti jos tarkkan markkinatilanteen käännekohdan tietäisi 100 prosentin varmuudella, olisi tällöin helppoa tienata huimia tuottoja jo pelkästään indekseihin sijoittamalla. Kuitenkaan emme ole kuulleet miljardööreistä, jotka olisivat rikastuneet pelkästään näillä käännekohtien tietämisellä. Gonzalez, Hoang, Powell & Shi (2006, 81) myös toteavat tämän, sillä he kertovat akateemisten tutkimusten olevan lähes olemattomissa, kun etsitään virallista määritelmää markkinatilanteiden käännekohtien löytämiseksi.

Arvosijoittaja Warren Buffett on maailmalla tunnettu siitä, että hän ei välitä minkälaisessa markkinatilanteessa kulloinkin mennään. Hän ostaa yrityksiä vain tarkoin harkiten ja tähän ei juurikaan vaikuta meneillään oleva härkä- tai karhumarkkina.(Pardoe, 2005, 130-131.) Lindström K & Lindström T (2011, 205) kertovat myös myyntien ja ostojen ajoittamisen olevan erittäin hankalaa, eikä ajoituksen onnistumista tai epäonnistumista tiedä kuin vasta monen vuoden kuluttua. Gonzalez ym. (2006, 86-87) mainitsevat käännekohtien havaitsemiseen Bry & Boschan menetelmän(lyhyesti bb), joka seuraa heidän kehittämänsä algoritmia, minkä avulla pystyy selvittämään markkinatilanteen käännekohtan kuuden kuukauden viiveellä. Kuuden kuukauden ero kuulostaa turhan paljolta, sillä osakkeiden hinta voi tällöin nousta tai laskea paljon, jolloin hyöty jää pieneksi. Tämä kuitenkin johtuu Bry & Boschan (1971, 8-11) mukaan rajuista heilahteluista käännekohtien lähellä, täten aiheuttaen ongelmia sen lopullisen käännekohtan löytämiseksi.

Voidaan siis todeta, että on erityisen hankalaa osua oikeaan markkinatilanteiden kohdalla, mutta mikäli säästäjä/sijoittaja sijoittaa mahdollisimman usein, on tällöin todennäköisempää osua markkinapohjaan ja vastaavasti useasti myymällä on todennäköisempää osua markkinahuippuun jolloin kummassakin tapauksessa saadaan maksimaalinen tulos, ilman erityistä talousosaamista. Tavalliselle suomalaiselle säästäjälle voi olla vaikeata ennustaa kuinka markkinat käyttäytyvät, ja tällöin kuukausisäästäminen kuulostaisi paremmalta vaihtoehdolta, kuin kertsijoittaminen.

4 KUUKAUSISÄÄSTÄMINEN ERI MARKKINATILANTEISSA VERRATTUNA KERTASIJOTUKSEEN

4.1 Alustus työhön

Tässä luvussa käyn läpi suomalaiselle säästäjälle helposti saatavissa olevia rahastoja, jotka keskittyvät Suomen markkinoihin, sekä yksi puhtaasti korkoihin keskittyvä rahasto. Rahastoja on kuusi, joista jokainen on eri palveluntarjoajalta. Kaikki rahastot rajattiin kasvuosuuksellisiin rahastoihin vertailun yksinkertaistamiseksi. Sijoituksia tehdään kahdella eri tapaa. Kuukausittain 100 euroa tai kerran vuodessa 1200 euroa kertasijoituksena, täten kummassakin tapauksessa summa, joka sijoitetaan vuoden aikana on sama eli 1200 euroa. Kertasijoituksen ajankohdaksi valitaan kesäkuu, ja sijoitukset tapahtuvat sekä kuukausisäästämisen ja kertasijoituksessa kuukauden ensimmäisenä markkinoiden aukiolopäivänä. Sijoituksia verrataan kahdessa erilaisessa markkinatilanteessa, jotka ovat nousu- ja laskumarkkinat (Härkä- ja karhumarkkinat) sekä tämän lisäksi pitkällä aikavälillä vuoden 1999 kesäkuusta vuoden 2013 kesäkuuhun asti.

Markkinatilanteet saatiin Helsingin Pörssin indeksin historiallisesta kehityksestä. Työkaluna tässä käytettiin Nasdaq OMX Nordicin indeksit hakua, josta valittiin OMX Helsinki_PI indeksi. Tämän jälkeen kyseisestä indeksi otettiin historialliset kurssitiedot, jotka rajattiin päivämäärällisesti 01.01.1999 ja 01.09.2013, jotta työhön saataisiin tarpeeksi hyvät ja selkeät alueet sekä nousu-, että myös laskumarkkinoille. Kurseista katsottiin aina päätöskurssia, korkeimman ja matalimman kurssin sijasta. Indeksien kurseista etsittiin erittäin korkeita huippuja ja erittäin matalia pohjia. Nämä arvot otettiin ylös, jonka jälkeen pystyttiin tekemään rajausta vuoden 1999 kesäkuun alun ja vuoden 2013 kesäkuun alkuun asti. (Nasdaq OMX Nordic, Historialliset kurssitiedot, [Viitattu 13.12.2013].)

Sijoituksissa ei oteta huomioon erilaisia kuluja joita sijoittaessa voi tulla. Tämä siksi, koska rahastoja on lopetettu, yhdistetty ja aloitettu monia uusia, sekä niiden rahastojen vähyys, jotka keskittyvät lähinnä Suomen markkinoille. Tämä taas on

johtanut siihen, että työhön on tullut sellaisia rahastoja, joihin ei uusilla kuluttajilla ole mahdollisuutta tulla mukaan, ja rahastojen kulut ovat voineet myös muuttua pitkällä aikavälillä merkittävästi.(Kauppalehti, Kurssihistoria, [Viitattu 10.12.2013].)

4.1.1 Työssä käytettävät rahastot

Nordealta rahastoksi valittiin Nordea Pro Suomi I K. Rahasto keskittyy pääasiassa suomalaisiin yhtiöihin, joiden arvostus on maltillinen sekä yhtiöt, joilla osingonmaksu-, tuloksentekokyky ja tase ovat vakaita.(Morningstar, Rahastot, [Viitattu 09.12.2013].)

Alexandrialta valittiin SEB Finland Optimum B. Rahasto on yhdistelmärahasto, joka sijoittaa euromääräisille korkomarkkinoille sekä Suomen osakemarkkinoihin. Osakemarkkinoille näkymien ollessa positiivisia, sijoittaa rahasto ylipainolla osakesijoituksiin. Korkoinstrumenttien ylipainottamiseen rahasto keskittyy, kun korkosijoituksille on odotettavissa korkeata tuotto-odotusta.(Morningstar, Rahastot, [Viitattu 09.12.2013].)

Seligsonilta valittiin Rahamarkkina AAA A. Rahasto keskittyy lyhytaikaisiin korkoinstrumentteihin, joita ovat lyhytaikaiset joukkolainat, valtioiden velkasitoumukset ja pankkien sijoitustodistukset.(Morningstar, Rahastot, [Viitattu 09.12.2013].)

Aktialta valittiin Aktia Capital B/100. Rahasto keskittyy suomalaisiin osakkeisiin sekä osakesidonnaisiin arvopapereihin.(Morningstar, Rahastot, [Viitattu 09.12.2013].)

OP-Pohjalta valittiin OP-Delta A. Rahasto keskittyy pääasiassa suomalaisiin osakkeisiin. Rahasto ei sijoita pieniin yhtiöihin, vaan ainoastaan keskisuuriin ja isoihin yhtiöihin. Yhtiöitä on noin 40.(Morningstar, Rahastot, [Viitattu 09.12.2013].)

S-Pankilta valittiin FIM Fenno. Rahasto keskittyy yhtiöihin, jotka joko ovat Suomesta tai Suomi on keskeisesti yhtiöiden markkina-alueella. Sijoitukset ovat

osakesidonnaisiin arvopapereihin ja osakkeisiin.(Morningstar, Rahastot, [Viitattu 09.12.2013].)

4.1.2 Laskentamenetelmä

Tämän työn tutkimus on edellä esitetyillä tiedoilla laskettu exceliä käyttäen. Mahdolliset sopivat rahastot on etsitty Kauppalehden rahastokurssien rahastohistoria työkalua käyttäen, josta on valittu halutut palveluntarjoajat ja valittu päivämäärä. Ensimmäisenä päivämääränä työssä käytettiin 01.06.1999, jonka jälkeen jokaiselta palveluntarjoajalta otettiin ylös jokainen rahasto, joka oli toiminnassa tuolloin. Tämän jälkeen tarkistettiin, että jokainen rahasto oli edelleen ollut toiminnassa 03.06.2013, joka oli kyseisen vuoden kesäkuun ensimmäinen markkinapäivä. Seuraavaksi käytettiin Morningstarin etsi rahastoa työkalua, jonka avulla pystyttiin katsomaan minkälaiset olivat kyseiset rahastot. Jäljellä olevista rahastoista poistettiin ne jotka eivät olleet keskittyneet Suomen markkinoille tai korkoinstrumentteihin. Rahastoista satunnaisesti otettiin aluksi neljä osakerahastoa, tämän jälkeen yksi yhdistelmärahasto ja lopuksi yksi korkoinstrumentti rahasto. Kun jäljellä olivat aiemmin tässä luvussa mainitut rahastot, aloitettiin rahastokurssien ottamisen talteen exceliin kunkin vuoden kullekin kuukaudelle.

Tämän jälkeen tehtiin laskumarkkinoita laskeva osuus. Vuoden 2000 kesäkuun arvoista vuoden 2003 kesäkuun arvoon asti tehtiin yhteenveto jokaisesta rahastosta ja niiden tuotoista. Kuukauden rahaston sen hetkinen arvo jaettiin lisätyllä pääoman summalla, jolloin saatiin lisättävä osuus rahastosta, joka lisättiin jo saatuihin osuuksiin. Lisätty pääoma oli jokaisen kuukauden kohdalla 100 euroa ja kertasijoittamisessa 1200 euroa joka kesäkuu. Lopuksi kun kaikki sijoitustapahtumat oli käyty läpi, laskettiin tulos kertomalla rahasto-osuuksien määrä sen hetkisellä rahaston arvolla. Saadusta summasta vähennettiin sijoitettu pääoma, jonka jälkeen jäljelle jäävä summa oli työn tulos, eli tuotto/tappio sijoitettuun pääomaan nähden.

Nousumarkkinoista tehtiin työ lähestulkoon samalla lailla kuin edellä on mainittu, mutta aloitus tapahtui vuoden 2003 kesäkuun ensimmäisestä markkinapäivästä ja päätöspäivä oli vuoden 2008 kesäkuun ensimmäinen markkinapäivä.

Pitkäaikaisen säästämisen kohdalla käytettiin samaa menetelmää, mutta jälleen päivämäärät olivat erilaiset. 14 vuoden säästäminen aloitettiin vuoden 1999 kesäkuun ensimmäisestä markkinapäivästä ja se kesti vuoden 2013 kesäkuun ensimmäiseen markkinapäivään. 13 vuoden säästäminen aloitettiin vuoden kesäkuun ensimmäisestä markkinapäivästä ja kesti myös vuoden 2013 kesäkuun ensimmäiseen markkinapäivään. (Kauppalehti, kurssihistoria [Viitattu 13.12.2013]; Morningstar, rahastot, [Viitattu 13.12.2013].)

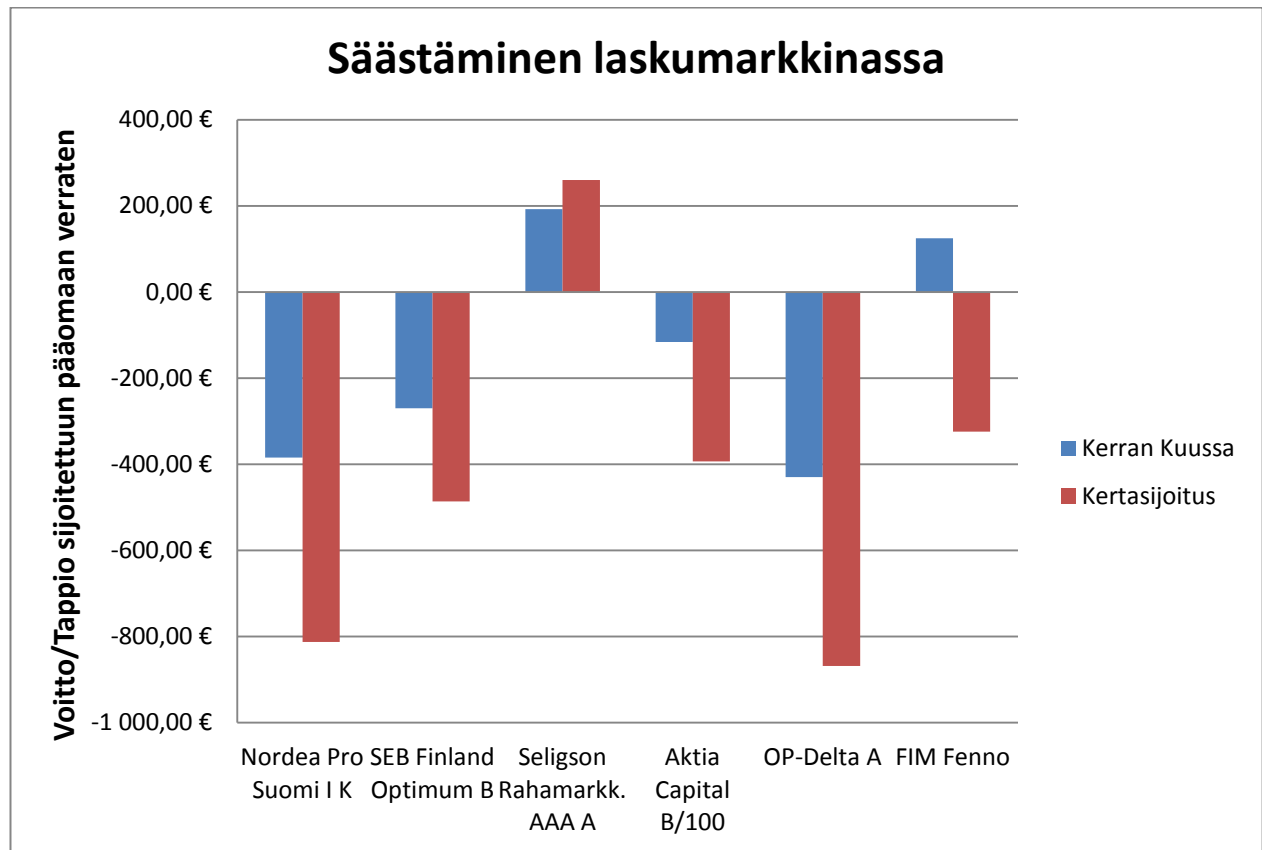
Kun jokaisesta markkinatilanteesta oli saatu exceliin tiedot, otettiin käyttöön excelin pylväskaavio, johon laitettiin rahastojen nimet ja rahastojen tuotto/tappio verrattuna sijoitettuun pääomaan. Rahastojen kuukausisäästämisen ja kertasijoittamisen tuotot erotettiin toisistaan värieroin. Kaaviot lisättiin työhön, jotta työtä lukevan henkilön olisi helpompi ymmärtää työn tuloksia.

4.2 Laskumarkkina

Toinen toukokuuta vuonna 2000 oli Helsingin pörssin arvoa mittaava OMX Helsinki_PI saavuttanut sen hetkisen korkeimman arvonsa 18 331,02 (Nasdaq OMX Nordic, Historialliset kurssitiedot, [Viitattu 22.10.2013]). Tätä voidaan siis pitää virallisena käännekohtana varsinaiselle laskumarkkinalle. Laskumarkkina saavutti pohjansa maaliskuun kymmenentenä vuonna 2003, jolloin OMX Helsinki_PI oli arvossa 4702,58 (Nasdaq OMX Nordic, Historialliset kurssitiedot, [Viitattu 22.10.2013]).

Sijoittaminen aloitettiin vuoden 2000 kesäkuun ensimmäisestä markkinapäivästä ja se kesti vuoden 2003 kesäkuun ensimmäiseen markkinapäivään asti. Sijoitusaikaa tuli siis kolme vuotta. Koska laskumarkkina oli saavuttanut pohjansa jo maaliskuussa vuonna 2003, oli oletettavaa myös osakerahastojen kurssien

nousevan mahdollisista pohjistaan kesäkuuhun mennessä. Kokonaissumma mikä sijoitetaan rahastoihin tänä aikana on 3600 euroa.

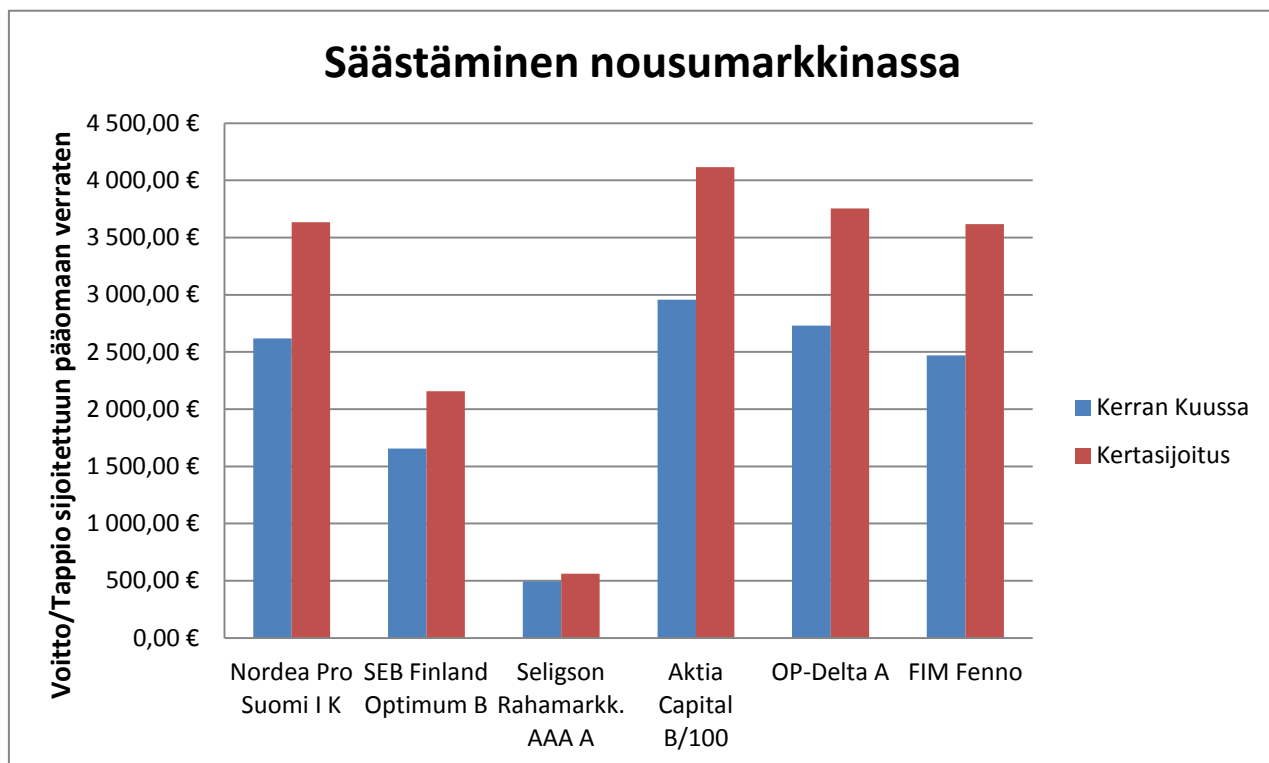
Kuvio 2. Säästäminen laskumarkkinassa.

Yllä oleva kuvio osoittaa selvästi sen, että kertasijoitus ei pärjää kuukausisäästämiseen, jos säästäminen aloitetaan osakemarkkinoiden ollessa huipussaan ja suunta on markkinoilla pidemmän aikaa laskusuuntainen. Pääasiassa suomalaisia osakkeita painottaneet rahastot pärjäsivät kaikkein heikoimmin, kuitenkin kuukausisäästämisen tuodessa paljon pienemmät tappiot, kuin kertasijoituksella. FIM Fenno rahasto oli ainoa osakerahasto, joka pääsi edes kuukausisäästämällä niukasti plussan puolelle, kuitenkin häviten Seligsonin Rahamarkkina AAA A rahastolle, joka keskittyi aiemmin mainittuihin lyhytaikaisiin korkoinstrumentteihin.

4.3 Nousumarkkina

Aiemmin todettiin, että OMX Helsinki_PI oli saavuttanut alimman arvonsa vuonna 2003, alkoi siitä nousumarkkina, joka koki käännekohtansa marraskuun seitsemäntenä vuonna 2007, jolloin indeksi oli arvossaan 12 656,77(Nasdaq OMX Nordic, Historialliset kurssitiedot, [Viitattu 27.10.2013]).

Sijoittaminen aloitettiin vuoden 2003 kesäkuun ensimmäisestä markkinapäivästä ja se kesti vuoden 2008 kesäkuun ensimmäiseen markkinapäivään asti. Sijoitusaikaa tuli siis 5 vuoden verran. Koska nousumarkkinan käännekohta tuli jo vuoden 2007 marraskuussa, ehtivät osakekurssit laskea jonkin verran, mutteivat niin paljoa että se vaikuttaisi itse rahastojen tuottoihin sen suuremmin. Kokonaissumma joka sijoitettiin rahastoihin yhteensä oli 6 000 euroa.

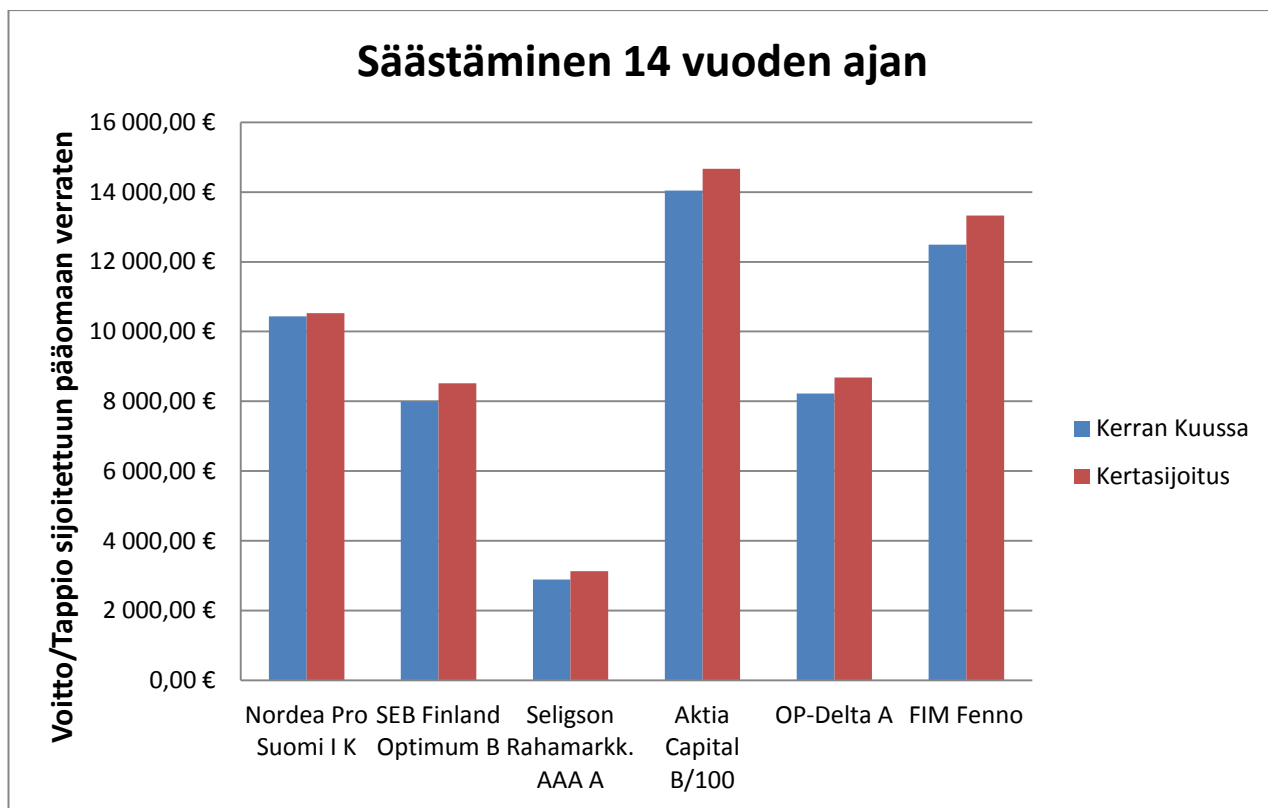
Kuvio 3. Säästäminen nousumarkkinassa.

Yllä oleva kuvio osoittaa sen, että kertasijoitus pohjilla nouseviin markkinoihin päihittää kuukausisäästämisen selvästi. Osakerahastoissa kertasijoituksen ja kuukausisäästämisen ero on noin 1 000 euroa, kun taas SEB:n

yhdistelmärahastossa ero kahden eri sijoitusmuodon välillä jäi noin 500 euroon. Korkoinstrumentteihin keskittyvä Seligsonin rahasto ei pärjännyt nousumarkkinoissa muihin rahastoihin verrattuna. Aktian rahasto oli parin sadan euron erolla kaikkein parhaiten pärjännyt rahasto nousumarkkinoiden aikana.

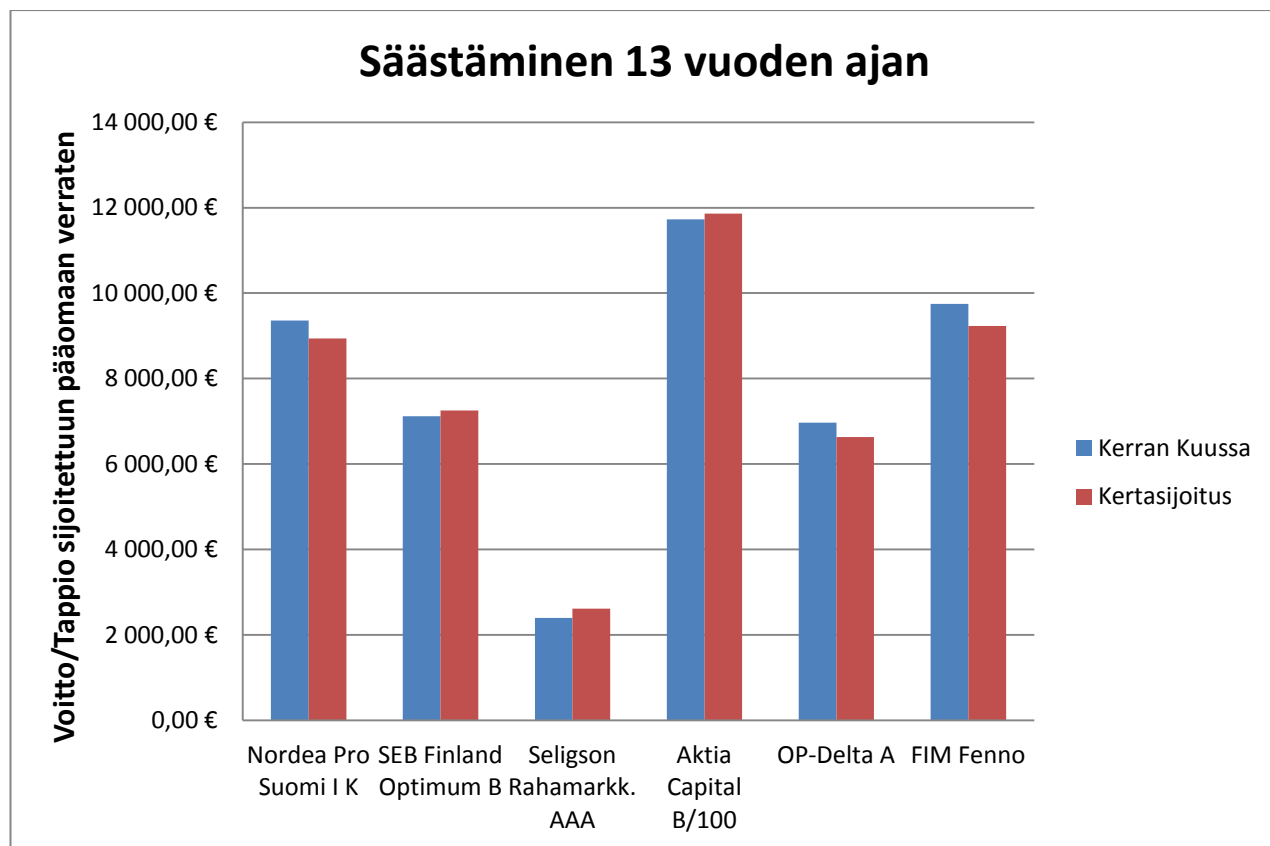
4.4 Pitkäaikainen säästäminen

Tässä työssä pitkäaikaista kertsijoittamista ja kuukausisäästämistä verrattiin keskenään 14 vuoden ajan. Tällöin aikaväli oli vuoden 1999 kesäkuun ensimmäisestä markkinapäivästä vuoden 2013 kesäkuun ensimmäiseen markkinapäivään. Tällöin aloittaessa oli vielä vuoden 2000 markkinahuippu näkemättä, joten sijoittamista ei aloitettu markkinoiden ollessa huipussaan. Summa joka sijoitettiin tänä aikana oli 16 800 euroa. Tämän lisäksi työssä verrattiin pitkäaikaista kertsijoittamista ja kuukausisäästämistä keskenään 13 vuoden ajan. Tämä eroaa edellä mainitusta 14 vuoden sijoittamisesta siinä, että 13 vuoden ajanjakso alkaa vuoden 2000 kesäkuun ensimmäisestä markkinapäivästä, jolloin osakekurssit olivat olleet huipussaan aikaisemmin kuluvana vuotena. Tässä 13 vuoden ajanjakson aikana sijoitettu summa oli 15 600 euroa.

Kuvio 4. Säästäminen 14 vuoden ajan.

Yllä olevasta kuviosta nähdään kuinka 14 vuoden jälkeen, jokaisen rahaston tuottavin muoto oli kertasisjoitus. Tämä kuitenkin oli niukkaa, vaikka ensimmäinen kertasisjoitus tapahtuikin ennen 2000 vuoden huippukursseja. Yhdessäkään rahastossa ero eri sijoitusmuodon välillä ei yltänyt 1 000 euroon. Parhaimman tuoton antoi Aktian rahasto. Se ja FIM:n rahasto pärjäsivät selvästi paremmin kuin muut rahastot. Oletin SEB:n yhdistelmärahaston pärjäävän paljon heikommin osakerahastoille, sillä onhan tämän SEB:n rahaston sijoitusallokaatio aiemmin mainitusti sekä korkoinstrumentteja, että myös osakkeita. SEB:n rahasto kuitenkin pärjasi hyvin vertailussa etenkin osakerahasto OP-Delta A:lle, joiden välillä ei ollut eroa lähestulkoon lainkaan. Korkoinstrumentteihin keskittyvä Seligsonin rahasto tuotti tasaisesti koko 14 vuoden ajanjakson ajan, muttei pärjännyt muille rahastoille tuotoissa verraten.

Kuvio 5. Säästäminen 13 vuoden ajan.

Yllä oleva kuvio kertoo sen, kuinka koko tilanne kääntyy 13 vuoden jälkeen, kun sijoittaminen aloitetaan kurssien ollessa ylhäältä. Kuukausisäästäminen ajoi ohi kertasisjoituksessa pitkällä aikavälillä FIM:n, Nordean sekä OP:n rahastossa, tämän lisäksi Aktialla eroa kertasisjoituksen hyväksi oli vaan noin 100 euroa ja SEB:llä saman verran kertasisjoituksen hyväksi. Tämän lisäksi kyseinen SEB:n yhdistelmärahasto pärjäsikin paremmin tuotoissa kuin OP:n osakerahasto. Korkoinstrumentteihin tilanne ei vaikuttanut lähes ollenkaan ja tilanne on Seligsonilla samankaltainen kuin edellä mainitussa 14 vuoden sijoituksessa.

4.5 Mitä tällä työllä on saavutettavissa?

Tämä työ on todistanut rahastosäästämisen pärjäämisen tuotoissa kertasisjoittamiselle. Asiasta tietämätön voisi olettaa kertasisjoittamisen olevan kannattavaa, koska suuri summa heti tuottaisi pidemmässä että myös lyhyessä

ajassa paljon enemmän, koska termi korkoa korolle on tuttu. Kuitenkin työ on todistanut, että ajoituksella on niin suuri osuus, että ellei ole täysin 100% varma mihin suuntaan markkinat ovat menossa, ei kertasijoittaminen ainakaan pitkässä ajanjaksossa voita kuukausisäästämistä isosti. Koska summat kerralla eivät ole kuukausisäästämässä isoja, saadaan tällä houkutelua suomalaisia kuluttajia säästämään tuottavampiin sijoituskohteisiin kuin talletustileille. Tällöin kynnyksen lähtöä säästämään on siis matalampi, koska omista tuloista ei tarvitse pistää sivuun liian isoa summaa, jotta pääsisi aloittamaan sijoittamisen.

Työn tuloksia voisi antaa toimeksiantajan mahdollisille uusille ja nykyisille asiakkaille palveluneuvotteluissa. Asiakas voisi nähdä konkreettisesti, kuinka kumpikin sijoitusmuodoista on toiminut eri markkinatilanteissa. Tämä tarjoaa asiakkaille lisäarvoa, kun he näkevät sen mitä heille kerrotaan kasvotusten, on myös tutkittuna tietona saatavilla. Tämä helpottaa toimeksiantajan työntekijöiden painetta saada uusia asiakkaita vakuuteltua, että heidän rahoitusvarallisuudelle on hyväksi, mikäli he alkaisivat säästämään.

Toimeksiantajalle tämä olisi siis erittäin hieno asia heidän asiakashankinnalleen, kun mahdollisia epäroivia suomalaisia säästäjiä, joilla on haave säästää jotakin tiettyä kohdetta kohti, voisi saada säästämään tuottavampiin sijoituksiin. Tällöin heidän sekä toimeksiantajan tuotot lisääntyisivät ja toimeksiantaja saisi mainetta, ja täten myös enemmän asiakkaita mahdollisilta kilpailijoilta.

Tämän mahdollisen tutkimuksen jälkeen olisi siis mahdollista tarjota myös järkeviä vaihtoehtoja hajauttaa rahastosijoituksia näiden suomalaisten rahastojen lisäksi.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka kuukausisäästäminen eroaa kertasijoittamisesta erilaisissa markkinatilanteissa sekä kuinka nämä erilaiset sijoittamisen muodot sopivat kuluttajalle.

Suomalaisilla kuluttajilla oli vuonna 2012 pankkitalletuksina yli 80 miljardia euroa. Summa on tasaisesti kasvanut viime vuosina, eikä isoa varallisuuden siirtoa tuottavampiin tuotteisiin ole näköpiirissä. Koska talletustili koetaan turvalliseksi ja sieltä on mahdollista hyvin nopealla aikataululla saada varallisuutta käyttöönsä, ei varallisuutta siirretä tuottavampiin sijoitusmuotoihin. Tätä selittää osaltaan ihmisten varovainen käyttäytyminen sijoittamiseen. Riskiä ei haluta ottaa paljoa, mutta kuitenkin tuottojen pitäisi samaan aikaan olla erittäin suuria. Kun ei uskalleta ottaa riskiä, otetaan tällöin mielummin lähes nollatuottoa tekevä talletustili, kuin että nähdään riskisijoitusten olevan edes hetkellisesti tappiolla. Sukupuolten välillä oli myös eroa. Miehet ovat naisia paljon itsevarmempia ja ottavat paljon enemmän riskiä sijoittaessaan, naiset välttävät paljon riskiä eivätkä luota omiin sijoitustaitoihinsa.

Edellä mainitussa kappaleessa olevien asioiden takia, otettiin työhön kohteeksi rahastot, koska ne ovat paljon pienempi riskisiä kuin osakkeet ja rahastoista saa rahat ulos hyvinkin nopeasti. Osakkeisiin sijoittaessaan suoraan voisi saada rahastoja parempaa tuottoa, mutta tämä vaatisi eri osakkeiden tutkimista ja tähän kaikki eivät pysty tai halua. Tämä taas johtaa siihen, että osakkeisiin sijoittaminen näillä henkilöillä olisi erittäin riskialtista. Rahastoja hoitavat rahastonhoitajat, jotka tekevät edellä mainittua työtä jatkuvasti ja valitsevat mielestään hyvin tuottavat sijoitustuotteet rahastoon. Tämä laskee riskiä huomattavasti, mutta koska rahastojenkin välillä on eroa, vertailtiin tässä työssä neljän osakerahaston lisäksi myös korkoinstrumentteihin keskittyvää rahastoa, sekä näiden kahden välimuotoa eli yhdistelmärahastoa. Osakkeita sisältävät rahastot rajattiin koskemaan Suomen markkinoita, koska suomalainen sijoittaja pystyisi edes jotenkin ymmärtämään mihin rahasto sijoittaa varansa, ja koska tämä myös nostaa riskinottohalukkuutta, kun tiedetään sijoitettavasta kohteesta enemmän, kuin jos rahasto sijoittaisi

ulkomaisten yritysten osakkeisiin. Koska tappion kokeminen koskee sijoittajaa erityisen paljon, otettiin kuukausisäästäminen vertailuun kertasijoituksen kanssa, jolloin olettamuksena ei pitäisi olla riskiä sijoittaa kaikkia rahoja heti alussa kurssihuippuun, jolloin tuotot laskisivat ja tappiot kasvaisivat.

Laskumarkkinan aikaan sijoitettuun pääomaan nähden tuottoa teki juuri pelkkiin korkoinstrumentteihin keskittyvä rahasto, kun osakerahastot tekivät tappiota. Yhdistelmärahasto ei ollut toiseksi paras rahasto, mutta päihitti kuitenkin kaksi pelkästään osakkeisiin keskittynyttä rahastoa. Tässä ero selittyy laskumarkkinoiden viime hetken kääntymiseen toiseen suuntaan, jolloin osakekurssit jo sen verran nousivat, että se suosi osakerahastoa. Toinen asia mikä oli huomattavaa, oli kuukausisäästämisen tuottavan vähemmän tappioita kuin kertasijoituksen. Tämä johtui kertasijoituksen tehdessä sijoituksen isolla summalla korkealla oleviin kursseihin, jolloin saatujen osuuksien määrä rahastossa on pieni. Laskun alettua kertasijoittaja ei voisi kuin istua ja toivoa, että kurssit palaisivat tasolleen joskus. Kuukausisäästäjä saisi pienen osuuden yhtälailla samaan aikaan kuin kertasijoittaja, mutta koska tämä sijoitettu summa on pieni, ei tappiokaan tule olemaan suuri. Laskun aikana kuukausisäästämisellä ostetaan laskeviin kursseihin aina suurempia ja suurempia osuuksia rahastosta, ja kun sijoitettu summa vastaa kertasijoituksen kanssa, on tällöin jo kuukausisäästämisellä saadut osuudet isommat. Kuitenkin pitkään jatkuva laskumarkkina tarjoaa myös mahdollisuuden kertasijoittajalla osua laskun pohjalle, mutta todennäköisemmin kuukausisäästäjä osuu juuri siihen hetkeen ja myös siihen lähellä oleviin kuukausiin, saaden pitkällä aikavälillä hyötyä ajoituksen hajauttamisesta verrattuna kertasijoitukseen.

Nousumarkkinan aikaan kaikki kääntyi päällelleen ja laskumarkkinan aikaan pärjännyt korkoinstrumenttirahasto oli viimeisenä tuotoissaan, kuitenkin edelleen tuottaen sijoitettua pääomaa enemmän. Yhdistelmärahasto ei tuottanut osakerahastojen verran, sillä rahaston pitäessä myös korkoinstrumentteja rahastossaan, laski tämä rahaston tuottoa huomattavasti. Tällöin rohkea ja osaava rahastonhoitaja voi tehdä erittäin huomattavaa tuottoa. Toisin kuin laskumarkkinoiden aikaan, myös kuukausisäästämisen ja kertasijoittamisen välillä tapahtui täyskäännös ja kertasijoittaminen tuotti enemmän kuin

kuukausisäästäminen. Tämä selittyy sillä, että kertasijoittaminen alkoi isolla summalla kurssien ollessa alhaalla, ja täten rahasto-osuuksia sai paljon isolla summalla. Nousun jatkuessa kertasijoittaja voisi vaan olla tyytyväinen siitä, että ajoitus onnistui erittäin hyvin. Samalla kuukausisäästämisellä sai hyvällä hinnalla osuuden, mutta pienen sellaisen. Nousun jatkuessa sijoitettavan summan pysyessä samana, saadut osuudet kuitenkin pienenivät ja kun sijoitettu summa oli lopulta sama kuin pohjilla kerran isosti sijoittaneella kertasijoituksella, oli tulos selvästi kertasijoituksen eduksi. Edellisessä kappaleessa mainittu sijoituksen ajoituksen tärkeys tuli osoitettua tässäkin kappaleessa. Mikäli onnistuu ostamaan pohjilta, kun tekee kertasijoituksen, voi lyhyellä ajalla tulla huimia eroja kertasijoittamisen hyväksi.

Edellisissä kappaleissa käsitellyt markkinatilanteet ovat ääriesimerkkejä siitä, millaista eroa tulee rahastoilla ja sijoitusmuotojen eroilla, kun sijoittaminen aloitetaan pohjilta ja huipulta. Tämän takia työssä käsiteltiin myös pitkän ajanjakson sijoittamista, jolloin mukaan tulee myös muita laskuja ja nousuja kuin yksi kappale. Koska kertasijoituksen etuna on se, jos sijoittamisen aloittaa pohjilta, on hyvin voitolla kausisäästämiseen verrattuna. Koska myös päinvastoin kertasijoittamisen haittana on se, jos sijoittamisen aloittaa huipulta, on hyvin paljon tappiolla kuukausisäästämiseen verrattuna. Tämän kahden tosiasian takia, otettiin työhön kaksi erilaista pitkän ajanjakson sijoittamista, toinen joka alkaa matalista kursseista ja toinen joka alkaa korkeista kursseista. Tämän lisäksi oli mielenkiintoista nähdä kuinka vähempiriskinen yhdistelmärahasto pärjää pitkän aikavälin sijoittamisessa osakerahastoja vastaan.

Alhaisista kursseista alkanut 14 vuoden ajanjakso osoitti sen, että vaikka kertasijoittamisen ensimmäinen sijoitus tuli kohtuullisen matalista kursseista, ei kuukausisäästäminen jäänyt jälkeen missään rahastossa kovinkaan suurta summaa. Tämä osoittaa tässä tapauksessa sen, että tarpeeksi pitkällä aikavälillä, on todennäköisempää se että kuukausisäästämisellä saa matalista kursseista saatua rahasto-osuuksia niin paljon, että se tasaa edun jonka kertasijoittaminen saa aloituksen osuessa mataliin kursseihin. Rahastoissa kaikki osakerahastot päihittivät sekä yhdistelmärahaston, että myös korkoinstrumenttirahaston. Yhdistelmärahasto hävisi tuotoissa parhaalle osakerahastolle noin 6 000 euroa,

mutta heikoimmalle osakerahastolle ainoastaan noin parin sadan euron verran. Tämä kertoo joko kyseisen osakerahastonhoitajan epäonnistumisesta ja yhdistelmärahastonhoitajan onnistumisesta tai osakerahaston sijoitusten riskipitoisuudesta, joka vaikuttaa suoraan rahaston tuottoon.

Korkeista kurseista alkanut 13 vuoden ajanjakso osoitti sen, että jos ensimmäinen kertasijoitus on ollut juuri näihin korkeisiin kurseihin, on jo kuukausisäästäminen ajanut ohi tuotoissa kertasijoittamisen. Näin oli käynyt kolmessa osakerahastossa, kuitenkin yhdistelmärahastossa kertasijoittaminen tuotti paremmin, mutta vain noin sadan euron verran 13 vuoden aikana. Korkoinstrumenttirahastossa kertasijoittaminen tuotti tässäkin tilanteessa eniten, mutta rahasto itsessään hävisi seuraavalle rahastolle yli 4 000 euroa. Seuraava rahasto oli jo osakerahasto, joka oli jo edellisessä kappaleessa hävittä tuotoissa yhdistelmärahastolle, jolle se nyt hävisi kertasijoitusmuodossa yli 600 euroa. Muut osakerahastot pärjäsivät pitkässä ajanjaksossa paljon paremmin, paras rahasto voitti yhdistelmärahaston alle 5 000 eurolla.

Tämä opinnäytetyö osoittaa sen, että lyhyessä ajanjaksossa osakerahastoillakin voi tulla tappioita, mikäli sattuu olemaan laskumarkkina koko sijoittamisen ajan. Tällöin korkoinstrumentit ovat olleet hyviä, tämä kuitenkin vaatii sen että korkotaso on hyvä, jotta korkojen tuotot päihittäisivät inflaation. Pidemmällä ajanjaksolla osakerahastot päihittää tuotoissa muut rahastot, mikäli niillä on hyvä rahastonhoitaja, joka osaa asiansa ja tekee rahastolla hyvää tuottoa. Yhdistelmärahasto oikein johdettuna jää välimaastoon, mutta haastaa jo heikommin johdettuja osakerahastoja varsin hyvin.

Lyhyellä aikavälillä nousumarkkinoiden aikana pärjää kertasijoitus erittäin hyvin ja toisaalta laskumarkkinan aikana kuukausisäästäminen. Pitkässä juoksussa erot tasoittuvat ja todennäköisyys osua kerran vuodessa vuoden alhaisimpiin kurseihin laskee huomattavasti ja kuukausisäästäminen tulee kannattavammaksi kuin kertasijoittaminen.

Mikä siis sopii suomalaiselle sijoittajalle? Tämän työn perusteella kovaa tuottoa haluava ja riskiä vähemmän pelkäävä voi huoletta sijoittaa varallisuuttaan

osakerahastoihin, kuitenkin muistaen hajauttaa erilaisiin osakerahastoihin. Vähemmän riskiä kaihtava voi lyhyellä aikavälillä sijoittaa varallisuuttaan joko korkoinstrumentteihin tai talletustilille, riippuen kyseisen ajankohdan aikana vallitsevasta korkotasosta. Jos se on matala, tällöin on sama pitääkö varoja talletustilillä vai korkorahastossa, muuten korkorahastoon voi huoletta sijoittaa. Pidemmällä aikavälillä sijoitettaessa voi riskiä kaihtavakin sijoittaa jo yhdistelmärahastoon, joka pärjää osakerahastoille tuottoisina vuosina ihan mallikkaasti, mutta kuitenkin ei menetä arvoaan liikaa laskumarkkinan aikana. Oikeana sijoitusmuotona sekä riskiä kaihtavalle ja riskiä ottavalle voi huoletta pitää kuukausisäästämistä, joka pitkässä juoksussa rahastoihin sijoittaessa ohittaa kertasijoittamisen. Jos on halua, osaamista ja aikaa tutustua siihen mihin sijoittaa ja milloin, tällöin tarkoin harkituin ajoin voi kertasijoittaminen sopia, mutta myös tällöin jo suora osakesijoittaminen tulisi kysymykseen, ja tämä on jo kokeneille sijoittajille vaikeaa, joten suomalaisen kuluttajan tulisi siirtyä suoraan kuukausisäästämään rahastoihin.

5.1 Työn validiteetti, reliabiliteetti ja vaikuttavuus

Työssä otettiin rahastoja jokaiselta palveluntarjoajalta vain yksi, koska tämän työn tarkoituksena ei ollut selvittää, mikä Suomen markkinoihin tai korkoinstrumentteihin keskittyvistä rahastoista on paras tai millä palveluntarjoajalla on laajin ja tuottavin rahasto. Mahdollisia rahastoja ei ollut kovinkaan monta ja täten työ olisi saattanut painottaa tiettyä palveluntarjoajaa enemmän, ja tätä ei haluttu tapahtuvan. Työ olisi validimpi, mikäli eri rahastoja olisi ollut enemmän, mutta edellä mainituista syistä tämä ei ollut mahdollista. Tämä näkyy siinä, että pitkällä ajanjaksolla sijoittaessa osakerahastojen pitäisi olla parempia kuin yhdistelmärahastot, ja kuitenkin yhdistelmärahasto päihitti tuotoissa yhden osakerahaston 13 vuoden kestäneessä työssä. Enemmän rahastoja tekisi selvää, onko kyseessä toisen rahastonhoitajan erinomaisen onnistuminen tai toisen epäonnistuminen vai molempien yhdistelmä. Mikäli jompikumpi rahasto yksinään yli- tai alituottaisi, olisi tulos tällöin selvä.

Kuitenkin työ ei ole aivan täysin validi kun katsotaan markkinatilanteita. Työssä voisi olla enemmän erilaisia nousu- ja laskumarkkinoita. Työhön oli kuitenkin hankala saada enempää erilaisia markkinoita, koska mikäli erilaisia nousuja ja laskuja olisi etsitty Helsingin pörssin historiasta muutaman kymmenen vuoden takaa, olisi ongelmaksi tullut rahastojen sovittaminen kyseiseen aikaan. Koska rahastosijoittaminen oli mahdollista laillisesti vasta vuonna 1987 ja 1990-luvun alun lama ei tuonut paljoo rahastoja suomalaisten kuluttajien käsiin, täten kyseisille markkinatilanteille olisi jouduttu keksimään rahastojen arvot ja ennen kaikkea keksimään kyseisille ajanjaksoille rahastot.

Sisällöltään työ on hyvin validi, koska tutkimusaineisto on analysoitu hyvin. Työ on myös helposti arvioitavissa, sillä se ei perustu tekijän omaan näkemykseen, vaan on perusteltavissa luvun 2 teorialla ja luvun 4 tuloksilla. Työn eteneminen vaihe vaiheelta valmistaa lukijaa ymmärtämään luvussa 5 toteutuneita johtopäätöksiä.

Työn reliabiliteetti on erittäin hyvä, sillä työ on helposti toistettavissa luvun 4 alustuksen mukaisesti. Lukijalla on mahdollisuus saada tietoonsa samat arvot kuin työn kirjoittaja, edellä mainitun syyn takia ja tarkistaa tehty työ. Työn voi toistaa minä hetkenä hyvänsä, ja vaihtelemalla eri rahastoja keskenään pitäisi tulosten olla hyvin pitkälle samanlaatuisia. Esimerkiksi pitkällä ajanjaksolla osakerahastot päihittävät yhdistelmärahastot mahdollista paria poikkeusta lukuun ottamatta ja korkoinstrumentti rahastot tuottavat tasaisesti, mutteivät pärjää millekään edellä mainituista rahastoista. Lisäksi kuukausisäästämisen pitäisi olla työn perusteella parempi laskumarkkinoissa ja päinvastoin nousumarkkinoissa kertosijoittamisen, kun sijoitushorisontti on lyhyt. Pitkällä aikavälillä sijoittaessa kuukausisäästämisen pitäisi olla vähintään yhtä hyvä, ellei jopa parempi vaihtoehto kuin kertosijoittaminen.

Työn lopputulos toi ne tulokset, jotka sille oli luotu jo tämän työn alussa. Työn tavoitteena oli selvittää kuinka sijoitetun pääoman tuotto eroaa kuukausisäästämisen ja kertosijoittamisen välillä erilaisissa markkinatilanteissa. Tämän lisäksi työn tarkoituksena oli selvittää, kumpi edellä mainituista sijoittamisen menetelmistä sopii suomalaiselle kuluttajalle. Tässä työ onnistui erityisen hyvin. Työllä on hyvin mahdollista olla apuna toimeksiantajalle

tulevaisuudessa, jolloin tämä työ olisi tällöin hyödyksi sekä toimeksiantajalle, että kirjoittajalle itselleen. Näin ollen tämä työ on jo itsessään vaikuttava ja tullessaan mahdolliseen käyttöön toimeksiantajalla, oli työ tällöin hyvin vaikuttava.

5.2 Jatkotutkimuksia

Tämä opinnäytetyö ei ole aivan täydellinen, joten mahdollisia jatkotutkimuksia aiheen suhteen voi tehdä muutamia.

Olisi mielenkiintoista tehdä tutkimusta kuinka suomalaisten kuluttajien suhtautuminen talletustileihin muuttuisi, mikäli heillä olisi tiedossa kuinka eri rahastot pärjäävät suhteessa näihin talletustileihin ja kuinka rahastot tuottavat niitä paremmin tuottoja kuluttajille.

Edelliseen tutkimukseen lisäten tai erikseen toisen tutkimuksen tehden, voisi selvittää millainen vaikutus suomalaisten talletustilien varojen laajalla siirtymisellä olisi Suomen talouteen. Lisääntyisikö tuottavuus yrityksissä, kun uusi raha tulee joukolla markkinoille, parantuuko suomalaisten kuluttajien talous siinä määrin, että kulutus lisääntyy ja luo täten kysyntää mikä lisäisi yritysten tuottavuutta siinä määrin, että Suomeen tulisi paljon uusia työpaikkoja.

Rahastojen nykyisistä tuotoista eri markkinatilanteiden aikaan voisi tehdä tutkimusta, jolloin simuloitaisiin erimittaisia ja mahdollisia markkinatilanteita, ja nykyisistä rahastojen tuotoista luotaisiin malli, jotta myös rahastojen tulevaisuuden tuotto eri tilanteissa olisi tiedossa.

Tämän tutkimuksen voisi tehdä myös ulkomaalaisilla rahastoilla, tai suomalaisten palveluntarjoajien ulkomaille sijoittuvista rahastoista. Tutkimus kertoisi niiden eduista ja haitoista.

Opinnäytetyö oli haastava, mutta paikoittain erittäin opettavainen. Aihe itsessään tuntui erittäin laajalta, ja tämä aiheutti huolta kuinka työn kanssa tulisi edetä. Työn aiheen rajaaminen suppeammaksi, kuitenkin kadottamatta aiheen todellista päämäärää, helpotti suuresti ja auttoi pääsemään työssä alkuun. Työ opetti

erinomaisesti, kuinka tehdä opinnäytetyötä oikealla tavalla, jotta siitä olisi hyötyä sekä kirjoittajalle, että myös toimeksiantajalle. Lisäksi sijoittamisesta ja etenkin rahastoista ja markkinatilanteista tuli opittua erittäin paljon.

Työ itsessään kuitenkin kesti aika kauan ja jos työ tehtäisiin uudestaan, se aikataulutettaisiin paremmin. Tällöin työ jakaantuisi pienemmiksi palasiksi, eikä vaaraa ylityöskentelystä olisi, joka haittaisi työn saamista valmiiksi nopeasti. Lisäksi työhön olisi voinut jollain tapaa ottaa myös mukaan osakkeet ja joukkovelkakirjalainat, mutta näiden koettiin monimutkaistavan aihetta, eikä työ välttämättä olisi ollut toimeksiantajalle yhtä hyödyksi, kuin se nyt on.

Kirjoittaja on opinnäytetyöhön erittäin tyytyväinen, työ onnistui tavoitteissaan, aihe tuli helposti ymmärrettäväksi. Toivottavasti tätä työtä lukeva sai samat asiat välittymään itselleen.

LÄHTEET

- Aktia: Tietoa konsernista. Aktia lyhyesti. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 21.08.2013]. Saatavana: <http://www.aktia.fi/konserni>.
- Aktia: Säästäminen ja sijoittaminen. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 21.08.2013]. Saatavana: <http://www.aktia.fi/sijoittaminen>.
- Alexandria: Tietoa Alexandriasta. Ei Julkaisuaikajankohdtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 29.08.2013]. Saatavana: <http://www.alexandria.fi/tietoa-alexandriasta>.
- Alexandria: Mihin sijoittaa. Ei Julkaisuaikajankohdtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 29.08.2013]. Saatavana: <http://www.alexandria.fi/mihin-sijoittaa>.
- Alexandria: Yhteistyökumppanit. Ei Julkaisuaikajankohdtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 29.08.2013]. Saatavana: <http://www.alexandria.fi/yhteistyokumppanit>.
- Anderson N & Tuhkanen J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita.
- Bry G. & Boschan C. 1971. Cyclical Analysis of Time Series: Selected Procedures and Computer Programs. New York: National Bureau of Economic Research.
- Finanssialan keskusliitto. 2013. Kotitalouksien varat ja velat. [Powerpoint-dokumentti]. Helsinki. [Viitattu 12.12.2013]. Saatavana: http://www.fkl.fi/materiaalipankki/esitysaineistot/Dokumentit/Kotitalouksien_varat_ja_velat.ppt.
- Finanssialan keskusliitto. 2007. Suomen rahoitusmarkkinat. [pdf-dokumentti]. Helsinki. [Viitattu 12.12.2013]. Saatavana: http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Suomen_rahoitusmarkkinat_2007.pdf.
- Gonzalez L, Hoang P, Powell J & Shi J. 2006. Defining and Dating Bull and Bear Markets: Two Centuries of Evidence. [Verkkolehtiartikkeli]. Multinational finance journal: Volume 10, Numbers 1&2, March/June 2006. [Viitattu 09.10.2013]. Saatavana: <http://www.mfsociety.org/page.php?pageID=70>.
- Halko M-L, Mikkola A & Ruuskanen O-P. 2010. Naiset, miehet ja talous. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Kallunki J-P, Martikainen M & Niemelä J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. 5. uud. p. Helsinki: Talentum.

Kauppalehti: Kurssihistoria. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 10.12.2013].
Saatavana: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/rahastot/kurssihistoria.jsp>.

Kontkanen E. 2008. Pankkitoiminnan käsikirja. Helsinki: Finva.

Lindström K. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum.

Lindström K & Lindström T. 2011. Onnistu osakemarkkinoilla. Hämeenlinna:
Talentum.

Malkiel B. 2012. A random wal down wall street. The time-tested strategy for
successful investing. New-York: Norton.

Marttila J. 2001. Järki ja tunteet osakemarkkinoilla: osta, pidä, myy. Helsinki: Edita.

Morningstar: Rahastot. 2013. [Verkkosivu]. Oslo: [Viitattu 09.12.2013]. Saatavana:
<http://www.morningstar.fi/fi/fundquickrank/default.aspx>.

Nasdaq OMX. 2011. Opi osakkeet. 6. uud. p. Helsinki: Nasdaq OMX.

Nasdaq OMX Nordic: Historialliset kurssitiedot. Ei julkaisuajankohtaa.
[Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 22.10.2013]. Saatavana:
http://www.nasdaqomxnordic.com/indeksit/historialliset_kurssitiedot?Instrument=FI0008900006&InstrumentName=OMX%20Helsinki_PI.

Nikkinen J, Rothovius T & Sahlström P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. 1. p.
Helsinki: WSOY.

Nordea: Avaintietoja ja -lukuja. 2013. [Verkkosivu]. Tukholma: [Viitattu
22.08.2013]. Saatavana:
<http://www.nordea.com/Tietoa%2bNordeasta/Avaintietoja%2bNordeasta/Avaintietoja%2bja%2b-%2blukuja/831102.html>.

Nordea: Henkilöasiakkaat. 2013. [Verkkosivu]. Tukholma: [Viitattu 22.08.2013].
Saatavana:
<http://www.nordea.com/Palvelut/Henkil%C3%B6asiakkaat/869752.html>.

Nordea: Henkilöasiakkaat: Säästöt. 2013. [Verkkosivu]. Tukholma: [Viitattu
23.08.2013]. Saatavana: <http://www.nordea.fi/>.

Nordea: Tuotto ja riski. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 30.07.2013].
Saatavana:
https://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/S%C3%A4st%C3%A4st%C3%B6t/Sijoittaminen/Tuotto+ja+riski/701814.html?WT.svl=mega-menu_saastot_advice_tuotto-ja-riski.

Nordnet: Information om egenskaper och risker avseende finansiella instrument. 2010. [Pdf-esitys]. Bromma: [Viitattu 12.07.2013]. Saatavana: <https://www.nordnet.se/pdf/se/risk.pdf>.

LähiTapiola: Tietoa rahoitusvälineistä ja niihin liittyvistä riskeistä. Ei julkaisuajankohtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 11.07.2013]. Saatavana: http://www.lahitapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Saastot_ja_sijoitukset/Sijoitusrahastot/Tapiola+Varainhoito+Oy/Tietoja+rahoitusvalineista+ja+niihin+liittyvista+riskeista.htm.

OP-Pohjola-ryhmä: OP-Pohjola-ryhmä. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 26.08.2013]. Saatavana: <https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma?id=80100&srcpl=1>.

OP-Pohjola-ryhmä: Säästöt ja sijoitukset. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 26.08.2013]. Saatavana: <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset?id=30000&srcpl=1>.

Pardoe, J. 2005. How Buffett does it: 24 simple investing strategies from the world's greatest value investor. 1. p. New York: McGraw-Hill.

Pekkarinen J & Sutela P. 2001. Kansantaloustiede. Helsinki: WSOY.

Puttonen V. 2001. Sijoituskirja. Helsinki: WSOY.

Puttonen V, Repo E. 2006. Miten sijoitan rahastoihin. 2. uud. p. Helsinki: WSOYpro.

Seligson & CO: Rahastot. Ei julkaisuajankohtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 02.09.2013]. Saatavana: <http://www.seligson.fi/suomi/rahastot/>.

Seligson & CO: Yritys. Ei julkaisuajankohtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 02.09.2013]. Saatavana: <http://www.seligson.fi/suomi/yritys/>.

S-Pankki: Rahastot. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 26.08.2013]. Saatavana: http://www.s-pankki.fi/henkiloasiakkaat/rahastot/fi_FI/rahastot/.

S-Pankki: S-Pankki lyhyesti. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 26.08.2013]. Saatavana: http://www.s-pankki.fi/tietoa_s-pankista/S-Pankki_yrityksena/fi_FI/S-ryhman_oma_pankki/.

S-Pankki: S-Pankin tuotteet ja palvelut 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 26.08.2013]. Saatavana: http://www.s-pankki.fi/henkiloasiakkaat/asiakkaana_s-pankissa/fi_FI/S-Pankin_tarjoamat_palvelut/.

S-Pankki: S-ryhmä. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: [Viitattu 26.08.2013]. Saatavana: http://www.s-pankki.fi/s-ryhma/fi_FI/s-ryhma/.

The American Heritage Dictionary: The American Heritage Dictionary of the English Language. Ei julkaisuajankohtaa. [Verkkosivu]. Boston: [Viitattu 8.7.2013]. Saatavana: <http://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=risk>.

Valtionvarainministeriö: Suomen rahoitusmarkkinat. Ei julkaisuajankohtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: Valtionvarainministeriö. [Viitattu 14.5.2012]. Saatavana: http://www.vm.fi/vm/fi/11_rahoytusmarkkinat/01-suomen_rahoytusmarkkinat/index.jsp.

Valtionvarainministeriö: Talletussuoja. Ei julkaisuajankohtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: Valtionvarainministeriö. [Viitattu 8.5.2012]. Saatavana: http://www.vm.fi/vm/fi/11_rahoytusmarkkinat/05_vakaus_ja_valvonta/03_talletussuoja/index.jsp.

Valtionvarainministeriö: Sijoittajien korvausjärjestelmä. Ei julkaisuajankohtaa. [Verkkosivu]. Helsinki: Valtionvarainministeriö. [Viitattu 14.5.2012]. Saatavana: http://www.vm.fi/vm/fi/11_rahoytusmarkkinat/05_vakaus_ja_valvonta/04_sijoittajien_korvausjarjestelma/index.jsp.